

MAGYAR LAPOK

XI. évfolyam, 200 (3064) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, 1942 szeptember 5

Két részre osztott világ

Írta: Dr. Paál Árpád

A világ újabb háborús állapota immár a negyedik esztendőbe érkezett. Most, amikor ebben a háborús világmozgásban a mi helyi életünkre gondolunk, éppen a magunk felszabadulásának két év előtti tényét ünnepezzük komoly emlékezéssel, s egyúttal a messi harcterekről is közelebb jött hozzánk az ellenséges repülők behatolása. Egyszerre érezzük a felszabadulás emlékének a megnyugvását, s az ellenséges indulatok messi elhatása miatt a nyugtalanságot. Jól tudjuk, hogy itteni lakóhelyünkől, hazánk területétől messi ezer kilométerekre folyik a háborús technika kirobbanása. Hadseregünk is oda mintegy elébe ment a veszedelmeknek, s ott bírkozik a szövetséges társakkal együtt az óriási élet-halálküzdelem lobogó kráterében, az emberélet forró lávaként ömlő áldozatáramlásaiban. De ez mind csak valami lángoló éle a háborúnak, mögötte a világ minden területe áll előretaszító, nagy visszavonó feszültségben. Ez a mögöttes területi feszültség, ez is háború, sőt ebből él a háború ereje és tartóssága.

Újabb inségeket zúdítanak az eddig győztesen haladó ellenségeik népeire. Biznak különösen a pénzhatalmukban, hogy mindezt végberíhetik. Még tovább kell küzdeni tehát, míg az is bebizonyul, hogy ez a számításuk is téves.

De kicsinyes mérték volna, ha csupán az ilyen pénzhatalmi szempontok miatti küzdelemnek néznők a mai világháborút. Bizonyos, hogy a pénzhatalom eddigi világurai tovább is urak akarnak maradni, s így minden életviszonyt és minden népet megmozgatnak, amely tőlük függhet. A fő jelentősége azonban a mai világháborúnak az, hogy minden ellentétet kihoz az emberiségből, minden olyan kinos és gyöttrő különbséget, mely eddig már nyíltan kirívó lett, és már el is őrösödött. De a nyílt ellentétek mögött kihozza a lappangó ellentéteket is. A társadalmi szerkezetek mélyén leő hibák, a százados lemondásokkal és

beletörődésekkel viselt nyomasztások, a gazdasági élet önzései miatt átölt nyomorúságok mind felszínre kerülnek, s mind elintézést fognak kívánni a háború igazságterő földrengetésében.

Ugy kell meglátnunk a mostani világháborút, abban a kiterjedésében, ahogyan az egész földet körül fogja a maga számonkérő felrobbanásával. Ugy is kell meglátnunk, hogy nemcsak a világ egész terét lepi el, hanem a világ eddigi életidejének is földidője. Voltak a multakban is világra kiterjedő nagy népmozgatások. Ázsiától Európáig erő és hajszolózó népáramlások. Volt még az indogermán és uraltáji ősnépeknek egymással összetűző hazakeresése, mely új és új népekre törte szét az emberiséget, s úgy adott hazát nekik. Európa így vált a leginkább menedékké, hol az ázsiai őskultúrák emlékeiből nőtt ki valami új művelődés, mely aztán át-

rebélyesedett Amerikára is. De egyúttal valami öncélúság is lett belőle, mely az egész világot be akarta lepni a maga külön igényességével. A föld kerekessége és az idők teljessége nem tudja elbírnai az önteltség ilyen egybemarkoló akaratát. Ez ellen rázkódik a mostani világháborúban, s kívánja minden népek a maga életterét.

Erről van szó: ennek a nagy új világrendezésnek az akarata tombol a mostani világháborúban. Ha így látjuk meg ennek a jelentőségét, nem csodálkozhatunk, hogy az évek nem tudnak határt szabni a háborúknak. Lehet, hogy hadtechnikailag hamarabb befejeződik, de a népek elrendezésének a viaskodása egyéb téren: a gazdasági és szellemi rendszerek csoportosulásában tovább fog tartani. Nagy szükségünk van rá, hogy amikor ünnepi emlékezésekkel nézünk a megtett háborús út eddigi szakaszára, egyúttal gondoljunk arra is, hogy még több áll előtünk. És jövendőnk függ tőle, hogy a harcterek mögött is egész népünk tudatával és akaratával készüljünk a magunk léte és élettere kiharcolására.

Kállay miniszterelnök még az éjszaka meglátogatta a bombázott pesti és pestkörnyéki területeket

Honi légóltalmi készültségeit rendelt el a honvédelmi minisztérium az ország egész területére

Utolsó szakaszához érkezett a Stalingrád körüli csata

A Magyar Távirati Iroda jelenti, 19. számú hadijelentés: A honvédevezérkar főnöke közli:

A honvédehadereg kötelékében működő egyik német egység ellentámadással megsemmisített egy erősebb bolsevista harccsoportot. Egyébként a hadsereg arcvonalán csak tüzés és járőrtevékenység volt. Vadászgépeink 2, légvédelmünk pedig egy eleltséges gépet lőtt le. A szovjet légierő ma éjjel Magyarország több helységében nem katonai jellegű célokat támadott meg. Az anyagi kár jelentéktelen. A támadás következtében néhányan meghal-

tak, többen megsebesültek. Légvédelmi üzérőségünk megnyitotta a tüzet.

Kállay Miklós miniszterelnök az éjszaka a légvédelmi dudák megszólalásakor a miniszterelnöki palotában lévő lakásáról rögtön áment hivatalába s jelentést kért a támadásról. A támadás egész ideje alatt hivatalában tartózkodott. Hamarosan odaérkezett a belügyminiszter is és onnan intézkedtek. A miniszterelnök a belügyminiszterrel a támadó gépek elűzése után a légierő végén gépkocsiraült és scrra járt a fővárosban és környékén azok a helyeket, ahol a bombák kárt okoztak.

és eszaknyugatról is további előnyomulást jelentenek Stalingrád a szovjet titokzatos városa volt, melynek területére évek óta egyetlen idegen sem léphetett. A szovjet ott óriási ipari központot létesített és hatalmas erődművet épített ki.

Az olasz vonalakat sem tudják áttörni a bolsevisták

Doni Arcvonal (MTI) A Stefani Iroda jelenti: A német páncélos csapatok nyomosa Stalingrád előtt érezhetően fokozódott a legutóbbi 24 óra alatt. Nagy szovjet erők körülfárása, jelentős védőállások elfoglalása és az erődrendszer módszeres támadása előreláthatóvá teszi az erőd közeli elfoglalását. A szovjeit nagy erőfeszítéseket tesz, hogy a Volga szakaszon közömbösítse a német támadást, de a jelek szerint már Timosenko is belátja ennek az akciónak hiábavalóságát. A város hadsereg az olasz szakaszon is erős támadásokkal kísérletezett, de ezek a támadások az ellenség nagy veszteségei mellett

Eszakról és északnyugatról is előnyomulnak Stalingrád felé a németek

Berlini NST jelentés szerint a Stalingrád körüli harcok utolsó szakaszukhoz jutottak. Berlini politikai és katonai körökben ennek a ténynek nem csupán, mint a világtörténelem ezredülálló hadászati eseményének tulaj-

donítanak nagy jelentőséget, hanem igen nagyra értékelik politikai szempontból is. A német csapatok a legutóbbi 24 órában elérték a város nyugati részét és most már valószínűen a város belsejébe is behatoltak. Eszakról

A világháború évről-évre való tovább elnyúlását ez a számításbeli pontatlanság is okozza. Emiatt nem ismerik el még azok se döntőknek a velük szemben elért hadisikereket akiket pedig sorozatosan, óriási tömegek elvételével, szinte minden csatáikon megverték. Ezek is még mindig számítanak, hogy el nem használt tömegek vannak, s hogy a győzelmes ellenfélnél még zavart, vizályt és elégedetlenséget támaszthatnak. Az utóbbiakra való számítás különösen feltűnő az angol-amerikai-bolsevista oldal vezetőiben, kik már egy sereg országot harctérül feláldoztak, de még mindig biznak benne, hogy új országokat tehetnek harctérre, vagy

Utazásnál
a változó életmód zavarja a rendszeres emésztést. Ez émelygést, fejfájást okoz. Ne felejtse, hogy utazáshoz szükséges a jó hashajtó.

DARMOL

omlottak össze. Augusztus 29. és szeptember 2. között az olasz csapatok

Meghiusult angol támadás az egyiptomi arcvonalon

Egyiptomi arcvonal (MTI) A Stefani Iroda különtudósítója jelenti: Az ellenség az arcvonal déli szakasza ellen pénteken nagy támadást tervezett, de kísérlete meghiúsult és sokszáz foglyot, köztük sok újjeländi katonát vesztett. A foglyok között van a 6. brit tüzérdandár parancsnoka is. Nagy az ellenség vesztesége halottakban és sebesültekben is.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Az angol híroroda kairói jelentése szerint pénteken hivatalosan közölték, hogy Faruk, Egyiptom királya pénteken délelőtt az Egyesült Államok követének kíséretében fogadta Wilkiet.

TÖBB KISEBB SZIGETET IS MEGSZÁLLTAK TIMOR KÖRÜL A JAPANOK

Tokióból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A tokiói rádió jelentése szerint japán csapatok Timor sziget körül több kisebb szigetet is megszállottak, amivel meghiúsították az ellenségnek azt a szándékát, hogy ezeket a szigeteket a maga céjaira használja fel.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: King, az Egyesült Államok tengerügyi és Knox haditengerészeti miniszter kijelentéseivel kapcsolatban, miszerint a tengeralattjáró háborúnak nincsen döntő jelentősége és a helyzet e téren az egyesült hatalmak szempontjából javult, a német véderő főparancsnokság részéről utalnak arra, hogy a háború első évében az elsüllyesztett elemeleges hajók tonnatartalma 2,7 millió volt, a háború harmadik évében 5,7 millió tonna. Az első évben a tengeralattjárók az elsüllyesztett hajótér 50 százalékát, míg a harmadik évben 79 százalékát juttatták a tenger fenekére. Ezek a számok fölöslegessé tesznek minden további magyarázatot.

Rómából jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Angolszász rézről az utóbbi időben mind gyakrabban ropentik világgá azt a híresztelést, hogy Albániában összeütközések vannak az albánok és az olaszok között és állító-

szakaszán több, mint ezer bolsevista került fogságba. Ezenkívül sok halottat és sebesültet hagytak a harcstéren. A vörös hadsereg hiábavaló támadása mutatják, hogy sem meglepetésszerűen sem más módon nem lehet az orosz arcvonalon áttörni és az olasz hadsereg ekként döntő módon segíti elő a hadműveleteket.

lag felrobbantották a skutari fellegrát. Ezek a hírek természetesen légből kapottak. Ezzel szemben a helyzet az, hogy az olasz-albán együttműködés szívélyesebb, mint valaha és Albániában a legcekekélyebb zavargás sem fordult elő.

Lisszabomból jelentik: (MTI) Az OFI jelenti: Szerdán délután 4 angol szélitőhajó hagyta el Lisszabon kikötőjét, hogy egy karavánhoz csatlakozva, nyugati irányban haladjon, Csütörtökön

délután a tengely tengeralattjárói megtámadták a hajókat és két nagyobb hajót elsüllyesztettek. 96 hajótöröttet pénteken Lisszabonban tettek partra.

Rudnay Gyula kitüntetése a velencei képzőművészeti kiállításon

Velence. (MTI.) A velencei képzőművészeti kiállítás zsürije Volpi gróf elnöklésével meghozta döntését a díjak és kitüntetések odaítéléséről tekintetben. Mussolini festészeti nagydíját Hass Arthur német festőművész, szobrászati nagydíját Benninger Károly svájci szobrász nyerte el, Rudnay Gyula magyar festőművészt és

Mestrovics Iván horvát szobrászt a zsüri különleges dícséretével tüntette ki. A Mussolini díj odaítélésénél azért kellett eltekinteni Rudnay személyétől, mert a díjat legutóbb is magyar művész, az időközben elhunyt Abanovák Vilmos nyerte el. Rudnay Gyula kitüntetése az egész magyar festészet nagy sikerét jelenti.

Jól jár a háziasszony!

ha élelmiszereket, fűszert, csemege, cukorka, gyümölcsárut, befőző pergament, szalicilt, ecetet

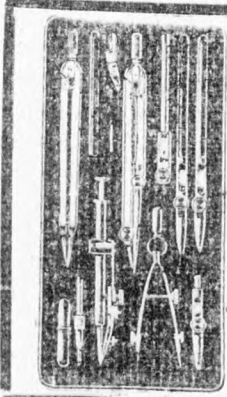
Molnár Imre cégnél vásárol Rákóczi-ut 4.

Európa megnyeri ezt a háborút s akkor az Ovilág lesz az Újvilág

Baldur von Schirach válasza Rooseveltnek

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Baldur von Schirach, a nemzeti szocialista párt ifjúsági vezetője pénteken rádióbeszédet mondott, amelyben válaszolt Rooseveltnek a világ ifjúságához intézett beszédére. — Ismerjük ennek a férfúnak becsügyát — mondotta többek között Baldur von Schirach. — Arra vágyik, hogy a háború után a világ elnöke lehessen. Nem átalja magát az egész világ ifjúsága hivatott nevelőjének feltüntetni, holott felesége csak nem régen ismerte be nyilatkozatában, hogy az amerikai ifjúság az er-

kölesi leromlás ijesztő arányait mutatja. Figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy az Egyesült Államokban az ifjúság nevelési módszereiben semmiféle eredményt nem értek el azonkívül, amit Európától vettek át. Az Egyesült Államokban 4 millió fiatalkorú kóborol foglalkozás nélkül. Az egyik északamerikai államban ma ezer községben nincsen iskolaépület és gabonarakárakban, valamint más magánépületekben folyik a tanítás. Az amerikai hivatalos jelentések elismerik, hogy az iskolák nagyrésze szörnyű állapotban van. Az Egyesült Államokban semmiféle nevelőintézet nincs 900.000 nyomorék és vak, valamint 3 millió nagyothalló gyermek számára. Az Egyesült Államokban 4,3 millió az irástudatlanok száma. Egyik legutóbbi sajtóértekezleten ezt maga Roosevelt is megerősítette. Tisztában kellene lennie azzal, hogy ez a helyzet szegényfoltja a világ kulturális életének. Európa ifjúsága még e hónapban nagy szövetségben fog tömörülni. A nemzetek maguk küldik el hozzánk ifjúsági küldöttségeiket. Európa megnyeri ezt a háborút és akkor az Ovilág lesz majd az Újvilág.

Polgár József

Rákóczi-ut 18. Távbeszélő: 30 78

Tankönyvadásra kijelölt keresztény üzlet
Kaphatók az összes iskolakönyvek, író- és rajzszerek

Apolló Filmszínházban Tavasz! Szerelem! Béke! Muzsika!
Páger Szilassy, Goll Bea
Fráter Lóránd

Belvárosi
Estélyiruha kötelező

Réthy Eszter és Jávor Pál franciás vígjátéka

A francia filmgyártás remeke
Moszkvai éjszakák
Főszereplők: Anabella, Harry Baur. Orosz zene. Orosz tánc.
a CASINOBAN

Honi légvédelmi készütség!

Fél kilenckor este elsötétítés!

A honvédelmi miniszter a mai nappal honi légvédelmi készütséget rendelt el az ország egész területére. A lakók házak és a járművek az előírás szerint 20 óra 30 perckor elsötétítenők. Az óvóhelyeket használható állapotba kell helyezni.

Dr. HORVÁTH GYÖRGY
m. kor. rendőrfőtanácsos
légoltalmi parancsnok.

LEGOLTALMI KÖZLEMÉNYEK

Felhívjuk a házparancsnokok figyelmét arra, hogy a lakóknak nyújtandó 6 óras alap- és 1-1 óras légo. utánképzéseket mindenütt a megszabott határidőre pontosan tartassák meg és ahol ezen a téren mulasztás történt, azt haladéktalanul pótolják. Ezzel kapcsolatban felkérjük a háztulajdonosokat és lakókat, hogy ahol a házország parancsnokok még kiképzést nem tartottak, azt azonnal jelenték a LL. nagyváradai csoport hivatalos helyiségében (Rákóczi-ut. 13. l. em.) Légoltalmi Liga Nagyváradai Csoport elnöke felé.

Felakasztotta magát egy fiatalember

(Nagyvárad.) Jelentették a nagyváradai ügyészségnek, hogy Piskólt község határában egy szőlőskertben fára felakasztva találtak Kiss Albert 24 éves ottani gazdakegyet. Tetteinek oka ismeretlen. A csendőrség most fáradozik azon, hogy a tragédia részleteit tisztázza. — A nagyváradai ügyészség, minthogy bűncselekmény nem látszik fennforogni, a temetési engedélyt kiadta.

Cigaretteket küldtek honvédeinknek a bolgár leányok. Szófiából jelentik: (MTI) Egyik szofiai leánygimnázium növendékei, akik részt vettek a debreceni Nyári Egyetem tanfolyamán, ma kilogramm cigarettát gyűjtöttek össze és adták át Jungerth-Arnóthy Mihály magyar követnek, a keleti harcstéren küzdő magyar honvédek számára.

Szabó Imre
hatóságilag kijelölt
bőrelosztó
Szent János-utca 6 alatt megnyílt.

Ellenséges repülők bombázták Budapestet és az ország több városát

Stalingrádtól északra is elérték a németek a Volgát

Német csapatok már Stalingrád külvárosában vannak. 35 ezer 400 tonna szovjet hajóteret pusztítottak el a németek a kaukázusi nagy támadás kezdete óta

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Szombatra virradó éjszaka, északnyugati irányból közeledő ellenséges repülőgépek. Észak-Magyarország területén és Budapest környékén több bombát dobtak le. A kár jelentéktelen. A részletes jelentések beérkezése után további közleményeket adunk.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Szeptember 4-én éjszaka 23 óra 35 perc körül több ellenséges szovjet repülőgép támadást intézett Észak- és Közép-Magyarország helységei ellen. A támadó gépek kizáróan csak polgári célpontokat zarta és sérültje van. Polgári épületek károkat szenvedtek. A budapesti város-majori templom erősen megsérült. Légvédelmi tűzsergünk a támadásokat elhárító tüzzel fogadta.

Minden vonalon meghiusulnak a szovjet támadások

Berlinből jelenti: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti a Führer főhadiszállásáról. A véderőfőparancsnokság közli: Német és román csapatok a haditengerészet és a légierő kötelékeivel együtt a Krim-félszigettől a Keresi-tengerszoroson át az ellenség makacs ellenállása ellenére az ellenséges állásokat áttörték gyors előnyomulással csütörtökön helyreállították az összeköttetést a kelet felől támadó román csapatokkal. A harcok még folynak. Novoroszijszkától északnyugatra újabb megerősített ellenséges magaslati állásokat foglaltunk el. Német gyorsnaszádok a Fekete-tenger keleti részében előretörést hajtottak végre az ellenséges hajóközlekedés ellen és 3 hajót elsüllyesztettek 8.500 tonnával. Az elsüllyesztett hajók közt van egy tartályhajó. Ezzel a német tengerészeti harcierők a kaukázusi nagy támadás megindulása óta összesen 35.400 tonna szovjet hajóteret semmisítették meg.

A Stalingrád elleni támadás csütörtökön eljutott egész a nyugati külvárosokig. Stalingrádtól északnyugatra a Volgán három ágyunaszádot, két monitort és sok kisebb hajót elsüllyesztünk. Kalugától délnyugatra és Medintől északnyugatra ismét nagy erővel végrehajtott ellenséges támadásokat utasítottunk vissza.

Rzsev térségében az ellenséges erők támadásai meghiusultak. Az ellenség ezekben a harcokban 83 páncélosot vesztett. Egy német repülőter ellen intézett ellenséges légitámadás során 37 támadó gép közül 24-et lelőttek. A többi visszavonulásra kényszerítettük. Az Ilmen-tó felől a szovjet sok helyi jellegű támadását visszavertük. A Ladoga-tó felől és Leningrád előtt hasonlóképp több ellenséges támadás meghiusult.

A Néván végrehajtott ellenséges

átelési kísérletnél 20 hajót megsemmisítettünk. Egyiptomban helyi jellegű harcok folytak. A német és olasz légierő támadásai az ellenséges csapatok és gépjárműösszevonások ellen irányultak. Könnyű német harcigépek telitalálatokat értek el Anglia déli partjának ipari és forgalmi berendezéseiben.

Minden menekülési lehetőség-től megfosztották a Taman félszigeten körülzárt szovjet erőket

Berlinből jelenti: (MTI) A németi hadijelentés kiegészítéseként közlik a Német Távirati Irodával:

Nem ázik át ballonja

ha **Végh** festőgyárban tisztítatja és impregnáltatja

Bémer-tér 2. Liliom-u. 12. Szent László-tér 12.

Stalingrád kaszárnyaezrede már német kézen van

Berlinből jelenti: (NTI) Mialatt a német páncélos kötelékek Stalingrádtól nyugatra áttörték a szovjet védelmi vonalat és bevették a kaszárnyanegyedet és az ellenséget a város nyugati részébe vetették vissza, más német kötelékek egy fontos magaslatot vettek birtokukba és megszállottak egy hadifontosságú helyiséget. A várostól északra és északnyugatra részben makacs ellenállással szemben a német csapatok újabb térryer-

német csapatok a tengeri és légierő támogatásával a tengerpart felől végrehajtott támadással végleg megfosztották minden menekülési lehetőségét a Taman Félszigeten körülzárt bolsevista hadsereget. Az Anapa és Temrjúk közötti vonalon lehetetlenné teszik a kitörést a szárazföld felé. A körülzárt ellenségnek nem maradt más lehetősége, mint kétségbeesett kísérleteket tenni elégtelen eszközökkel a tenger irányában. Stalingrád vidékén a bolsevisták újabb területeket voltak kénytelenek feladni a német csapatok nyomása alatt.

Német gyorskötélkek Stalingrádtól északra is elérték a Volgát, majd ezt az eredményt tovább szélesítették ki.

Stalingrádtól nyugatra és Medintől délnyugatra az elkecsereedett bolsevista ellentámadások nem bírták megintani a német csapatok lendületét. Noha az ellenség itt számbeli fölényben volt és erős páncélos és légi egységek bevetésével kísérletezett, vállalkozása teljesen eredménytelen maradt. A Fekete-tengeren a német gyorsnaszádok elsüllyesztettek három bolsevista hajót, köztük egy tartályhajót 8500 tonnával. Ezzel a Fekete-tengeren az utóbbi két nap alatt a szovjet hét hajót vesztett, köztük 3 tartályhajót 23.900 tonnával.

seget értek el. A bolsevisták 150 páncélos támogatásával végrehajtott kétségbeesett kísérlete, hogy Stalingrádtól délnyugatra áttörjék a város körül bezárult gyűrűt, eredménytelen maradt. (MTI.)

Rómából jelenti: (Stefani) Az olasz főhadiszállás 830. közleménye: Egyiptomban a páncélos osztagok csatározásai a mi javunkra dőltek el. Az ellenség több harcokot vesztett és néhány új-zélandi katonát foglyul ejtettünk. A tengely légierője heves bombatámadásokat intézett az angol csapatösszevonások ellen. Egy ellenséges felderítő köteléket rajtaütészerű támadással megsemmisítettünk. Légiharcok során olasz és német vadászok 25 ellenséges gépet lőttek le. Nagy hatósugarú olasz repülők egyik köteléke Halfar környékén kőolajfiumitákat bombáztak. Eltalált ezenkívül egy teherhajót. Valamennyi repülőgépünk visszatért támaszpontjára. (MTI.)

Lisszabonból jelenti: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: A Nevork Times

Halló! Jönnek a Halló!

rajkók

világot járt közismert budapesti rajkózenekar

101

magyar nótát muzsikál szeptember 5-ikén, szombaton és 6-ikán vasárnap délután és este a

Félixfürdő éttermében

a zenekart a világhírű **Lakatos Jóska** vezeti, Boross Géza személyes fel-léptével.

Asztal-rendelés Nagyváradról közvetlen 21-63 telefonszámon.

tudósítója beismeri, hogy a németek elérték Stalingrád külvárosát és a várostól északnyugatra rést ütöttek a szovjet védelmi vonalban. A német légierő szakadatlanul bombázza Stalingrád célpontjait és pillanatnyilag nem hagyja nyugodni a védőket. A kikötőket megromgálták és a bombákat okozta tüzeket még nem sikerült eloltani.

Kairót nem hajlandók nyílt várossá nyilvánítani az angolok

Rómából jelenti: (Stefani) Illetékes olasz katonai körökben az alábbiakat jelentették ki az augusztus 28. és szeptember 3. közt lefolyt hadműveletekről: A most eltelt hét az egyiptomi arcvonal legjelentősebb eseménye az az előretörés, amelyet az olasz és német gépesített páncélos egységek vittek véghez. A tengely csapatjai kitűnően megoldották feladatukat és elérték a számukra kijelölt célokat.

A harcok folyamán az ellenség igen érzékeny veszteséget szenvedett. Aug. 31. és szeptember 3. közt 87 ellenséges gépet semmisítettünk meg. Az orosz arcvonalon az olasz haderőre bízott szakaszon nagy küzdelem folyik. A szovjet haderő támadásai most már veszítettek heveségükből, de ez semmivel sem csökkenti az olasz csapatok részvételének jelentőségét abban a csatában, amely most van folyamatban.

Szófiából jelenti: (Inter Inf.) Nahas pasa egyiptomi miniszterelnök kijelentette, hogy az angol főparancsnokság nem hajlandó Kairót nyílt várossá nyilvánítani.

Pénzjutalmat tüztek ki gróf Károlyi Gyula holttestének felkutatására

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A m. kir. honvédelmi miniszter és a m. kir. honvéd vezérkar főnöke pénteken a m. kir. honvédség részvétét tolmácsolták a Kormányzó Ur Ófőméltóságánál ifjabb Károlyi Gyula repülőhalála alkalmával. A Kormányzó Ur Ófőméltósága a kifejezett részvételt a katonai iroda főnöke utján mondott köszönetet.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Az érdeklődő repülőszerecsénytelenséggel kapcsolatban pénzjutalmat tüztek ki annak jutalmazására, aki a holttestek egyikét, vagy a repülőgép alkatrészeit megtalálja.

Haas Fülöp és Fiai-féle Rt.

Szönyegek, függönyök, bútorszövet, viaszos-vászon és linoleum, zsákok, kárpitoske lécek

Ballonkabátok és gyermek-esőkabátok

Rákóczi-ut 12. szám Apollo-palota. Telefon: 16-35.

TÁTRAY BARNABÁS:

ISKOLÁINK KAPUT NYITNAK

Néhány gondolat az új iskolai évről

Holnapután, szeptember nyolcadika, Kisasszony napja közeleg. A szokatlan nyári szeptember melege nem halaszthatja el — diákok nagy fájdalmára — az iskolaév megnyitását. Egy pár nappal előtte gondoljunk azokra a kérdésekre, amelyek szülők, tanárok, nevelők lelkében fölbuknak egy új tanév kezdetén.

Az iskola megválasztása

A beiratások legérdekesebb tanulsága: hihetetlenül nagy a tanulni vágyók száma. A helybeli állami gimnázium, amely már a múlt iskolai évben is legnépesebb iskolája volt az országnak (1200 tanuló), ez idén még több gyermeknek kellene, hogy helyét adjon. Azért mondom „kellene”, mert a nagyszámú jelentkezőket már már nem tudjuk elhelyezni, tanárral ellátni. Orvondétes jelenség ez: magyar szülők fiaiknak több tudást, műveltséget, emberibb és magyarabb jellemet akarnak adni. Szükség is van tanult, iskolázott magyar emberekre. Csak egyet ne tévesszünk szem elől. Mikor iskolába adjuk legdrágább kincsünket, mérlegeljük a gyermek szeméremi teherbírását. Nem akkor nézzük igazán gyermekünk javát, ha képességei ellenére való iskolába kényszerítjük, hanem akkor ha van lelki-erőnk és józan belátásunk egy hamis társadalmi ítélet alapján „alacsonyabb fokú” iskolának nevezett intézetbe adni a gyermeket. „Alacsonyabb fokú” iskola nincs. Különböző fajú iskolák vannak, amelyek különböző képességű embereket nevelnek az élet más-más posztjára. Idekivánczolgat most már az a sokat hangoztatott gondolat: óvakodjunk a gimnáziumok megrohanásától. Vannak kitűnő magyar műveltséget adó, középosztályt nevelő, szakiskolára előkészítő intézeteink. Állandóan halljuk: nincsen, elég ember a gyakorlati pályákon, nincsenek megfelelő számban műveit magyar iparosok, kereskedők, almérnökök, tanítók. Ezekre a pályákra készítő a gyakorlati irányú, nem anynyira elvont polgári iskola. A kultuskormány föl is ismerte ennek fontosságát és ma már két fiú és két lány polgári iskola van városunk-

ban. A tanulni vágyó magyarok széles rétegeit ezek az intézetek hivatottak befogadni és csak kisebb számban, elvontabb tárgyak iránt érdeklődő gyermekeknek való a gimnázium. Condolják meg ezeket a szempontokat a szülők jól. S ha a gimnázium első vagy második osztályában mutatkozik meg, hogy a gyermeknek jobban megfelel egy más fajú iskola, ne szív-fájdalommal, de örömmel fogadják meg a lelkiismeretes pedagógus tanácsát. Örömmel, mert nem „alacsonyabb fokú” iskolába kerül a gyermek, hanem természetének, eszének megfelelő intézetbe.

Tehetséges gyermekek a kedvezmény

Nehéz, háborús viszonyok között élünk. Minden szülőnek nagy terhet jelent az iskoláztatás költsége. Sok szív-fájdalommal jár, ha a remélt kedvezményeket nem nyeri el a gyermek. De ebben is meg kell értenünk a szigorú törvény értelmét és célját. Tandíjmentességet és kedvezményt nem a tanárok, nem is az igazgató ad. Szigorú keret van minden kedvezményre, mert az adófizetők, tehát a közösség pénzén él a kedvezményes. A szigorú keret előírja a magatartást és tanulmányi előmenetel fokát, amit a kedvezményesnek el kell érnie. És jól van ez így. Mert a közösség nem tarthat el hegye és haszontalan gyermeket. Lássuk meg a törvény szigorú mögött, a közösséget, tehát önmagukat védő intézkedést. Végeredményben tandíjmentességet a gyerek önmaga szerez önmagának. Sem protekció, sem sirás, sem pusztán szegénység. Mert az sem célja a közösségnek, hogy szegény, de tehetségtelen és rest gyermekeket neveljen. Meg kell a nagybacska gyermekkel is értetni fiam, a te munkád szüleidért, magadért, nemzetedért — a tanulás. Ha ezt jól végzed és becsületes vagy megtett kötelességedet. De egyben segítettél szüleidet is. Ma, amikor a tehetséges magyar gyermeket árgus szemekkel kiválasztjuk és mindnek tanulást, érvényesítést akarunk adni még szigorúbb mértékkel kell a ked-

Hatóságilag kijelölt

cukor, liszt, rizs elosztó.

Keresztény üzlet.

Gyümölcs szörpök üdítő italokhoz, ásvány- és borvizek, konzervek, csemege és déli gyümölcsök, fűszer árúk

Hoffmann György fűszer és csemege kereskedőnél

Rákóczi-ut.

(volt Popper József cég.)

Telefon: 21-20.

vezményeket kimérni. Haszontalan és tehetségtelen emberek ne kerüljenek egyetemi pályákra. Aki azonban jellemes és eszéet jól tudja használni, annak minden segítséget meg kell adni, hogy tehetségének megfelelő helyre kerüljön. A tanár itt nagy felelősséggel itélkezik. Mérlegeli a jellemet és tudást és csak ezt pártfogolja. Süket minden ajánló levélre és minden közbenjárásra, mert tudja, hogy a jövő Magyarországnak középosztálya és vezetőrétege kerül ki a keze alól. Jól megnézi markát, nehogy a búza közé ocsu keveredjen. Nyugodjék bele negyven tanár ember megfellebbezhetetlen ítéletébe. Mert ezt az ítéletet, hosszú órákig tárgyalja az egész testület és nem egy ember elfogultsága, vagy tévedése hozza meg. Akkor meg fogjuk érteni azt is, ha kevésbé törekvő gyermekünk nem részesül abban a kedvezményben, amit szeretnénk. Ez csak serkenteni fog minket és a gyermeket, hogy aprónak látszó kötelességeit minél jobban teljesítse. Mert a közösség életében minden apró kötelesség naggyá válik.

Szülő és iskola

Mikor azután elindítottuk a kis leányt vagy leánykát az iskolába, ne gondoljuk, hogy ezzel minden felelősséget és gondot leráztunk magunkról. A gyermek egy egész világot hoz hazulról. Kis életének csak felét tölti az iskolában, másik felét otthon. Ezt a két világot közel kell hozni egymáshoz. A nevelőnek is tudnia kell az otthoni világról, a szülőnek is ismernie kell az iskolai világot. Gondos szülő, ha egyszerű ember is — sőt ilyenkor még inkább — legjobban teszi ha október hóban ellátogat a szülői fogadóra. Nem elnézést, protekciót kér, mert azt ugysem kap. Szeretetet kap a gyermek. De, hogy a nevelő szerethesse, ismernie kell. Tudnia kell, hogy milyen Jancsi otthon. Sokszor egy rövid mondat úgy rávilágít a pedagógus lelkében a gyermekre, hogy attól kezdve jobban tud szívéhez férközni, megérti apró hibáit, irányítani tudja. Egy-egy nem tudott körülmény feltárása egész más irányba terelheti a gyermek útját. Sose felejttem el, milyen kedves volt, mikor Kiss Jóska édesanyja elhozta Keresztesről Jóskának a cipőfűzőt. Az egyszerű öreg néni pár szava elém varázsolta a gyermek otthonát. Addig a hatvan gyerek közül észre sem vettem Jóskát év elején. Figyelni kezdtem, többször kérdeztem. Egyik legjobb tanulóm lett belőle. Vagy a nagyon elfoglalt OTI orvos, mikor beugrott a szülői fogadóba öt percre és elmondta, hogy Pistával foglalkozik otthon, mit tud, mit nem tud és hogy lassú, de biztos az eszejárása. Egy ilyen beszélgetés fölhívja a tanár figyelmét a gyerekre, jobban megismerteti vele, szolgálja, segíti az eredményesebb nevelést. Tanárok és szülők foglalkozunk a gyerekekkel. Ugyan-

az a célunk. Lehet-e célhoz jutni, ha nem keresünk kapcsolatot? Eredményesen és simán nem. Csak egyet kérünk, mi pedagógusok. Ne akkor tessék érdeklődni, mikor osztályunk. Mikor már nem lehet segíteni. Orvoshoz is akkor megyünk, mikor kicsi a baj. Menjünk a tanárhoz is akkor, mikor még nincs baj. Hogy ne is legyen.

Lassan megszokjuk azt is, hogy együtt éljünk gyermekeinken keresztül az iskolával. Mi is örülni fogunk a folyosó szép új csempéinek, a rajzterem fényezett búkfű bakkjainak. Örülni fogunk, mert gyermekeink egészségesebb, szebb fejlődését szolgálják. És együtt fogunk áhitozni, gyerekek, tanárok és szülők, hogy minél szebbé váljék a gyermek második otthona, minél több jó iskola legyen és ezekben a most kapukat fűző iskolákban odaváló képességű, becsületes lelkű száz és száz kis emberek a boldogabb jövődönnek.

Az adófelszólamlási bizottság hétfői tárgyalásai

A nagyváradi I. számú adófelszólamlási bizottság 1942. szeptember 7-én délután fél 3 órakor a következő adófelbecsítéseket tárgyalja: dr. Erdész István Szent János utca 8. dr. Bock Ármán Rimanóczy u. 2. dr. Erdős Zoltán Tisza Kálmán tér 1. dr. Schilling Árpád Lukács György u. 58. dr. Meer Samu Rákóczi ut 10-a. dr. Székely Imre Rimanóczy u. 7. dr. Léb József Beöthy Ödön u. 12. dr. Masznyik Elemér Rimanóczy u. 3. dr. Wallerstein Imre Rimanóczy u. 10. dr. Molnár Lipót Leó Széchenyi tér 6. dr. Baranyi Lajos Hitler Adolf u. 11. dr. Edelmann Menyhárt Szent János u. 27. Mándi Pálné sz. Kopasz Margit Akadémia u. 8. dr. Középesy László Rákóczi ut 10-a. Alföldi Zoltán Szilágyi Dezso u. 13. Ziegler Gyula Csengeri u. 20. Tóth László Berkovits Ferenc u. 30. Kalla Gyula Szent János u. 58. dr. Szeghalmy Sándor Szent János u. 82. Dajkóczy Jánosné Bömer tér 3. Fried Gabriella Rimanóczy u. 2. sz. Kellner Adél Ritoók Zsigmond u. 38. Katz Lajos Szacsavay u. 60. Steiner Arnold Eper u. 2. özv. Szilágyi Adolfiné Ritoók Zsigmond u. 17. Fekete Mária Szent János u. 2. özv. Körber Antanő sz. Roznyai Erzsébet Hitler Adolf u. 19. Rigó Ilona Szaniszló u. 62. S. Nagy Klára Munkácsy Mihály u. 10. Székely István Hitler Adolf u. 30. Dombi József Lukács György u. 13. Goldstein Simon Erzsébet Rákóczi ut 25. Barta Róza Szt. János u. 25. Berliner Lajos Szent János u. 24. Berger Lipót Gillányi u. 20. Láng Cecília Gr. Teleky Pál u. 5. Rákosi Lajos Akadémia u. 12. Poltz Ferencné Szt. János u. 58. Nagy József Hitler Adolf u. 38. Berdach Achim Ritoók Zsigmond u. 35. Jakabovits és Gross Sztaroveszky u. 8. Friedrich Margit Kálvária u. 5-a. Berkovits József Lukács György u. 14. Nagy Pál Csengeri u. 17. szám.

Tankönyv

az összes állami és felekezeti nép- és középiskolák számára

Tanszerek, zeneiskolák és iskolai nyomtatványok

gazdag választékban

Hunyadi József

kijelölt könyvkereskedésben

Nagyvárad, Rákóczi-út 2 szám.

Vidéki rendeléseket azonnal eszközölünk.

„FELSZABADITJUK EURÓPÁT!”

Ezt mondják az amerikaiak és közben készülődnek Európa megszállására

Írta: Csizsár Béla

A dieppei partraszállási kísérlet szégyenletes kudarca megmutatta, hogy sem az angolok, sem az amerikaiak nem képesek komoly inváziós hadműveletre és még hídfőt sem tudnak létesíteni az európai partokon. A kontinens szilárdan ellenáll minden angolszász behatolási törekvésnek és nem hajlandó aszerint élni életét, ahogyan a Tommyk, vagy a yankee-k diktálnak. Ennek ellenére az Egyesült Államokban szilárdan meg vannak győződve róla, hogy Európára előbb vagy utóbb ráteszik kezüket és ezért már hónapok óta konferenciák és tanfolyamok egész sorát rendezik az Újvilágban, hogyan kell majd vezetni és kormányozni az öreg Európát.

Amerika szilárdan hisz abban, hogy végül is ő nyeri meg a háborút és az elkövetkezendő békekorszak az „amerikanizmus korszaka” lesz. Hogy az idő igazolja-e majd az amerikaiak hiedelmét, vagy nem és valóban az ő koruk jön-e el a békével vagy sem, ez a kérdés meglehetősen hidegen hagyja Európa népeit. Majd a német és a szövetséges fegyverek döntik el, nem pedig Rooseveltt a Fehér Házban, vagy pedig az amerikanizmus fanatikus hívei, hogy ráteheti-e kezét az USA Európára. Sokkal érdekesebb ez a mulatságos készülődés, amellyel Európa felszabadítására „képezi” a népet a naiv, primitív ösztönű, a mi kontinensünkről ordítóan keveset tudó amerikai tömegember. Mert ezeken a tanfolyamokon nem az elitet képezik ki az európai tudnivalókra, hanem általában a nyers tömeget. Százával és ezrével csődítik a gyorstalpaló kurzusokat az amerikai átlagpolgárt, vagy a belőlük rekrutálódó amerikai katonaságot. A tanfolyamoknak csak egy csekély hányada folyik le a különböző egyetemeken, ahol naiv széplelkek és teoretikusok magolják, mit kell tenni ha európai életkörülmények közé jut az ember és döntenie kell a társadalmi és gazdasági viszonyok irányításáról. A legtöbb tanfolyamon Európát járt örmesterek és altisztek, az első világháború némi kis európai légtörténetét tapasztaló segédtisztek vezetik és oktatják. A legtöbb kérdés az, mit tegyen és mit ne tegyen az illető katona vagy tisztviselő, ha Európában vezető szerephez jut és egy-egy országrészt kell elgigazgatnia. (A kérdés persze csak elméleti, mert erre egész bizonyosan nem kerül sor és az illetők egyáltalán nem jutnak abba a helyzetbe, hogy beleszólhassanak az európai népek életébe). A négyhónapos tanfolyamokon dióhéj módszerrel egy kis történelmet, egy kis közigazgatást, egy kis népszerűségi ismeretet, egyszerűen mindentől valamit és semmit sem

alaposan: ez az amerikai gyorstalpaló tanfolyamok célja.

Ha bizonyos ismereteket még el is sajátíthatnak a becsvágyó amerikaiak ezeken a tanfolyamokon, már a nyelvi készség kifejlesztésével rengeteg baj elvágja annak, aki Franciaországba, vagy Németországba akar jönni igazgatói, ajánlatos az illető ország nyelvének elsajátítása vagy legalább is tűrhető formában való használat. Erre azonban ezek a tanfolyamok sok gondot nem fordíthatnak és az elv bájos amerikai nemtörődömséggel különben is az, hogy majd az esetleges megszállt területek lakosságát tanuljon meg angolul, hogy érintkezni tudjon új uraival. Emlékeztetünk, hogy az Angliába, Irországba és Izland szigetére szállított amerikai csapatok minden katonáját ellátták vékony füzettel, amelyben egymás után felsorolták mi mindenre kell vigyázni az amerikai katonának az angolokkal szemben. Vannak itt jótanácsok arról, hogy az újdonsült amerikai regruta ne nevesse ki az angolok királytisztjeit, ne tegyen célzást az előző világháborúban csinált, de még mindig kifizetetlen brit adósságokra, ne falja fel egy este azt az élelmiszeradagot, amiből egy angol családnak egy héttig kell élnie és ne provokálja az amerikai állapothoz túlzott fitogtatásával és dicsőítésével a konzervatív angolokat. Még arra is kitanították az amerikai katonákat, hogy ne éljen vissza előnyös helyzetével, hogy tudniillik, jóval nagyobb zsoldot kap mint brit sorstársai és ne vásárolja fel egy-egy angolai vagy irországi község egész készletét. Mind ezekről az amerikai tanfolyamokon általában kevés szó esik, mert ezeken a tanfolyamokon a megszállt, illetve megszállandó európai államok számára képeznek ki „vezető” réteget.

A német sajtó ezeket a tanfolyamokat találónak a „Nagyvási hőbort akadémiái”-nak nevezi. Különösen jellemző és nyilvánvaló lesz ez a nagyvási hőbort, ha elképzeljük, hogy a tanfolyamok előadásait gyakorlatok is követik. Egy Virginia állambeli városban ilyen gyakorlat közben a kiképzett tiszt és örmesterek „átvették” a hatalmat és nagyképen mindenben úgy viselkedtek, mintha egy európai államban lennének. Először is megszállták a középületeket és bankokat, a kijelölt vezetőség beült a városházára és első dolga volt, amit a tanfolyamon szorgalmasan megtanulják elrendelni a cenzurát, a gyűléseket tilalmat és a rádiók hallgatását. Tulbuzgóságukban odáig mentek, hogy még a telkészkedő papság pre-

Hatóságilag kijelölt tankönyvüzlet

Az összes állami és felekezeti iskolák számára

tankönyvek és írószerek

zsoltárok, bibliák, iskolai és egyházi nyomtatványok állandó raktára.

Kádár György „Levente” könyv és papírkereskedésében, Teleki-utca 2. Telefon: 26-65.

Dúsan felszerelt kölcsönkönyvtár, szépirodalmi, ifjúsági és kötelező iskolai nyomtatványokkal.

dukcióit is bekérték és minden itálást az új világra, a más világra, stb. kihúztak belőlük. A gyárakat és köz-hivatalokat felszólították munkájuk folytatására, felfüggesztették a nekik nem tetsző törvényeket és jogszabályokat és a gyanus emelek egész seregét vetették szinleg a börtönbe. A jólsikerült gyakorlat után megnyitogodva vették át a tanfolyam diplomáit, csak azt felejtették el megtanulni, hogy hogyan akarják európai földre tenni lábukat és mi segíti őket ahhoz, hogy Európában nagy garral ítéletet ülhessenek a meghatározatlan jövőben elevenek és holtak felett.

Hiába azonban minden szép elmélet és tanfolyam, ha az európai gyakorlat már most is mást mutat. Egyelőre csak baráti országokat szálltak meg a brit szigeteken és katonáik máris megmutatták, hogyan kell kezelni a jó öreg európaikat. Napirenden vannak a viszálykodások, az izlandiak s írek lelővései, az angol katonákkal való halálos összetűzések, sőt a rablások is. Az izlandi és irországi amerikai hadbíróóságok egymásután hozzák szigorú megtorló ítéleteiket, de mindez nem segít: a kiképzett megszállók értik a dolgát, hogyan szeretnénk meg magukat a lenézett és le-sajnálott Európával.

MÓRICZ ZSIGMOND MEGHALT

A főváros irodalmi köreiben már napokkal ezelőtt elterjedt a hír, hogy **Móricz Zsigmond**, az élő magyar irodalom egyik legnagyobb alakja súlyos beteg. Hosszabb idő óta betegeskedik s pénteken agyvérzéssel szállították a budapesti Herceg-klinikára. Az orvosok mindent megtettek, ami emberileg megtehető volt, a legtekélyesebb nyugalmat biztosították a súlyos beteg számára, betegágyához senkit sem engedtek. Minden hiába volt. A betegnek erősebbnek bizonyult a 63 esztendőes író szervezeténél s az orvosi tudomány nál: szombatira virradó éjszaka a nagy író elhunyt.

Halála mélyen megdöbbentette nemcsak az irodalmi köröket, de gyászot váltott ki mindenütt, ahol csak magyarul beszélnek, ahol csak magyarul olvasnak. Jókai óta alig volt népszerűbb, termékenyebb írónk az „öreg” Móricznál, ahogyan emlegetni szokták. Zamatos magyar nyelve, írásainak egészséges magyar íze közel sem az volt, amit a mostanában divatos magyarkodók művelnek. Móricz ismerte a magyar falut, ismerte a parasztot s talán egyetlen írónk sem ismerte úgy, mint ő. Népszerű író volt, megrajzolt tanyasi, falusi alakjai annyira éltek, hogy valósággal magunk előtt láttuk azt, akit ő megszólaltatott. Móriczot soha nem kapták el azok az áramlatok, amelyek az igaz magyarságtól messze sodorták hosszú időre irodalmunkat. Kezdetől fogva megmaradt egészségesen magyarnak.

Móricz Zsigmond 1879-ben született a szatmármegyei Csécsén, 1903-tól 1909-ig belső munkatársa volt az

„Ujság” című lapnak, majd segéd-szerkesztője a Magyarország Várme-gyei és Városai kiadóvállalatnak. 1908-ban jelent meg a „Nyugat”-ban „Hét krajcár” című elbeszélése, amely nagy feltűnést keltett. 1909-ben írta meg „Sári bíró” című drámáját, amelyet a Tudományos Akadémia a Vojnits díjjal tüntetett ki. Első nagyobb regénye a „Sárány” volt, majd ezt sűrűn követték regényei és drámái. A háború alatt írta a „Fáklya” című regényét, közvetlenül a háború után a „Légy jó mindhalálig” címűt, majd az „Erdély” című nagyarányú trilogiát. Nagy sikerei voltak Móricz Zsigmondnak a színpadon is, elsősorban a Nemzeti Színház színpadán. Legutolsó nagy műve „Életem regénye” című önéletrajza volt.

Móricz Zsigmond munkás életet élt s betűinek, írásainak nyoma mind-örökké megmarad a magyar életben. Halála mindnyájunk számára nagy veszteség.

Semmi változás nem történik a spanyol bel- és külpolitikában

Madridból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A spanyol kormányhoz közelálló Arriba ismerteti a kormányban történt kinevezéseket, amelyek a legcsekélyebb változást sem eredményezik a spanyol bel- és külpolitikában.

Berlinből jelentik: (MTI) Illetékes német heilyen közli: Berlini politikai körökben nem váltott ki különösebb meglepetést a spanyol kormány átalakítása.

CZÁJA a nagykvalitások CIRKUSZA

Megnyitó diszeloadás: szept. hó 5-ikén szombaton este fél 9 órakor

Vasárnap 3 előadás d. u. 4, 6 és este 1/2 9 órakor. **Utolsó bucsueloadás szept. 10-ikén, csütörtökön este fél 9 órakor.**

HORVÁTH IMRE:

Koncentráció voltam híres Moldovában

Amikor nyugat felől virradt reánk a fény és a bécsi döntés tett pontot szenvedésünkre

Ma két éve, talán éppen ebben az órában ért utól a bécsi döntés híre, Piatra Olta állomásán, mélyen bent Romániában egy szánalmas tehervonat. Három hónapja volt ezkor, hogy egy másik tehervonat Temesvárról elvitt miniket, hogy utolsó próbaképpen Moldovában vészelték át a kibebiztosított idejét. Az alábbi feljegyzések ennek a három hónapnak emlékeit őrzik, hátha csak néhány színjelenben kapcsolódón és rendszertelenül. De talán így minden pontos feljegyzésnél megkapóbban idézik most az akkori zűrzavaros helyzetünket.

A levegő fojtó volt és fülledt. A város különböző részeiből szuronyos járőrök tüntek fel és rajtaütésszerűen igazoltatták a járókelő férfiakat. Sárga, piros sürgős mozgósítási parancsal bújókáló szökevényeket kerestek. Ezeknek a rádió és a napilapok felhívása folytán már régebben kellett volna jelentkezniük. Két katonára és egy rendőrt üldözőbe vett és kárbavesztett buzgalommal a kaszárnya kapujáig követett.

Öt nap múlva indult velünk a túlszólt tehervonat...

— Ezeknek sem jön vissza a fele sem. — mormogta egy pályamunkás a mogorván a vonat után kópótt. — Ennyi volt az útravalónk.

Péntek este, utazásunk harmadnapján megérkeztünk: egyelőre még nem tudtuk hova. Átvágtunk egy villanyfűves kis községen s örültünk, mert reméltük, hogy közelében maradhatunk. Nemsokára megpihentünk a dombokkal övezett és mély árkokkal keresztelt mezőségen. Leendő munkahelyünkön. Az éjszakát itten kellett eltöltenünk, mert a község minden háza tömve volt még azokkal, akiket mi leváltani jöttünk. Néhány társunk tüzet rakott, pálinka és kolbász került elő. Moise Gheorghe, a Borosjenőből bekoncentrált cigányprímás pedig állt alá illesztette a hazuról idehozott hegedűt. Hajnal felé tette csak el. „Híde van erre. — motyogta. — megérthet a húroknak a harmat.”

Aznap reggel beosztottak mindnyájunkat, az előző csoport pedig leszerelt. De délután néhányan még kiballagtak

... és odajöttek hozzánk. Az egyikük lépett és megésimogatta a...

— Ezt forgattam harminc napig. — mondta szinte elzárkózottan. — Itt is van ni: belevéstem az évszámot és a nevemet.

Este nyolckor bemehettünk a községbe. Virágos kis mezőségen ceaptunk át, majd megindultunk a vasuti sínek mellett. Egy motoros dűbörgött el éppen mellettünk, kevés híján, elkapta a kabátomat... Jó félórát ut után megérkeztünk a községbe s megtudtuk már a nevét is: Bucecea. Került rövidesen lakás, illetve egy priccs.

Vasárnapra virradtam új „otthonom”-ban. Füstös, bűzös kávéház egyik helyisége volt. Mellettem két másik priccsen a kávé és két gyermeke ébredett. Az asszony. — mert saját priccsét is kiadta. — kinn aludt az egyik kopott biliárdasztalon...

Ünnep lévén, maradt időm szótézni a községben. Bucecea ugyszólván csak egyetlen szűk utca volt. Az üzletek cégtáblái minduntalan félrevezettek. A fűszerboltban ugyanis akadt minden: cérna, olló, csak éppen élelmiszer nem. A vasút... viszont tojást s zöldpaprikát

Elesett Párizs — a franciák letették a fegyvert

Olvastuk az újságokat, tudtuk, hogy Párizs elesett s hallottuk, hogy a franciák letették a fegyvert. Ez azonban csak kevésbé színezte a bucecai napokat. Ezeknek szörnyű unalmát végtelen üres lapokkal érzékeltetném. Látom magam: Kint gunnyasztok egy sátorban s reggel hattól este nyolcig számolom a perceket. A rendelet ellenére ugyanis, amely szerint kisebbséget nem lehetett irodába alkalmazni, egyelőre irodába osztottak be. Túl sok dolgot nem adott az „iroda.” Minden reggel beírtam, hogy hány lapot adtam ki, este pedig, hogy ezekből mennyit hoztak vissza. Ha beírtam ezt a pár sort, fekhettem a gyékény priccsen, nem zavart más, csak az eső, mely cseppenként átzevárgott a fa-sátor tetőzeten.

Az orosz konfliktus híre két hét múlva, hajnaltájban ért. Felkapkodtam ruháimat s kiejtem az utcára. Sulim Moise idegesen símogatta profétai sza-

kállát, az elhízott patikusné pedig háját tépve, dúltan korzózott a „Farmacia” előtt. Talpon volt a tudós borbély és a község többi nevezetes személyisége is. Zűrzavar és fejtelenség következett. Áthajtottak mindnyájunkat Leordára, aztán vissza. Onnan „bevegőnőztek” s két nap múlva Pászániba érkeztünk, ahol vöröskeresztes nők két-két darab cigarettát osztottak ki közöttünk. Beszöktünk a városba is. Piszkos, rendetlen kis hely volt, de Bucecea után most mezeiasnak és színesnek képzeltük. Több cigányt, mint románt láttunk s hoosszünges és szakállas oroszokat is...

Estefelé tovább vitt a vonatunk és mánap reggel megérkeztünk Hălăucea-tibe. Délfelé megérkezett Braun őrmester, aki Temesvárra utazott az ezredünkhez, hogy megtudja a sok hányásvetés után tulajdonképp mi történjen velünk? Braun őrmester édes téztát hozott egy tiszthelyettesnek, nekünk pedig keserű hírt: harminc nappal meghosszabbították szolgálati időnket.

Éhség, levertség az egész vonalon

Menetközben szembe jött egy szeke-reken vándorló s végtelenné mutakozó cigánykaraván. A viszongó cigányprímás éhesek voltak és rongyosok. A cigányok lovai viszont erősek és jóltápláltak. Sokkal szebbek s erősebbek, mint a „mi” lovaink. A cigányok táborától egyébként is láthatóan távol esett a háború. Maguk között annál inkább háborúztak s minduntalan „hajbakaptak” egy-egy falat odadobott kenyérért.

Este tizkor „befutottunk” Bourenibe. Boureni a Kárpátok tövében fekszik, hegyes, ködös és aránylag hideg hely. A közeli hegy oldalán látható a hercegi lak. A kastélyba települt az egész vidék birtokosa. Sturza herceg. Minden érték, melyet az erdősegekben és ter-

Előzze meg az őszi munkatorlódást!

Felöltőjét, ruháját stb., stb.

festesse vagy tisztítsassa át
tökéletes munkájáról közismert

MOKOS CÉGNÉL

Gr. Csáky István-utca 15.

Kossuth Lajos-utca 2. sz.

Ballonkabátok tökéletes vízhatlanítása!

Alapítási év 1868.

Telefon 12-13

árultak... Sulim Moise a legnagyobb papírkereskedés ősz főnöke olyan volt, mint egy öreg bölcs, a gyógyszerész viszont külvárosi korcsmárhoz, felesége pedig holmi vándorcirkusz „direktornéjára” hasonlított. Nem mindennapi látvány volt, mikor egy beteget hozó szerkező orvosi rendelő helyett a főtéri fodrász elé kanyarodott. A furfangos fodrászmoster készségesen előszaladt s azon nyomban a nyílt utcán nézte meg a beteget. Fontoskodva magyarázta, hogy és miként kezeljék a hálálkodó beteget asszonyt, aki pereze pénzt is adott s láthatóan roppant bizott a „doktor”-ban.

A bucecai borbélyoknak egyébként mi is hálával tartozunk. Tetszés szerint díjazhatuk munkájukat s ha valaki nem fizetett, abból sem lett különösebb baj...

műföldekben gazdag vidék — a gondatlan és gyér munka ellenére — szolgáltattott az ő zsebébe folyt.

A hercegnek egyebek közt bora is volt s ez a bor, mit odalent is bőven mértek — volt e helyen az egyetlen vigasztaló. De nem voltunk itt sem, csupán két napig. S azt sem tudva, mért kellett e falvat látni, indulhattunk visszafelé s Soceanal állapodtunk meg. Itt végre munkát is adtak s árok ásása, szítálya és tisztogatás lett tágkörű feladatunk. Az emberek azonban már ekkorára legyengültek s egyre-másra jelentkeztek az orvosi vizitre. Egy-két beteg elárulta, hogy a munkaosztag új orvosa — mert helyünkkel orvosság s parancsnokunk is untalan megváltozott! — kibebiztosított és mindenkit mentesít a munka alól, aki nála jelentkezik. Másnap reggel jelentkeztem nála én is:

— Könnyű szolgálat, — mondotta, — zután még hozzátette: Különböző, ha rajtam múlva. — már annyira kiéheztek s legyengültek — hogy szívesen elengedném mindnyájukat...

Ezt azonban nem tehettem. Csupán könnyűszolgálatra utalhatta a beteget, aki aztán vizet hordott, jobb esetben krumplit tisztított. Vízfordás, krumplipuccolás, ez volt itten a betegek feladata...

Végre elindultunk hazafelé

A leszerelés reménye közben folyton kísértett. Indultunk is két hét múlva s az emberek összeszűgtak:

— Végre megyünk haza! — Petris lett a következő otthonunk. Itt egészen közelébe kerültünk a temetőnek. Testileg és térbelileg is. A temető alatt kellett árkot ásni, miért és meddig tart, nem tudhatta senki se. A keresztet kibedőlték, márvány emlék alig akadt. Soha ennél szegényebb temető!

— Nem szeretnék idejutni, — mondotta az öreg Mihály, aki mindig betegeskedett. — Még a föld is kivetne itt, azt hiszem!

Mihályka nevű társunkat mégis itt temették el. Fürdés közben a közeli Serebbe fűlt. Két nap múlva kivetette a víz és harmadnapra Mihálykát már eltemették. A kapitány intézkedett, hogy koporsót adjanak és gondoskodott arról is, hogy pap temesse, rácsfolva a híre, hogy zsákbavarrva temetik el az itt elhalt munkaosztágozókat. Pár nap múlva híre terjedt, hogy kísért a Mihályka szelleme. Rossz tréfa volt, vagy a rossz idegeknek játéka, nem derült ki, de sokan esküdtek erre s a hirtelen románok közt csaknem pániak keletkezett...

Kifogytunk lassan a pénzből, türelmünkkel és erőnkkel lassan minden elfogyott. Aki aztán pénz nélkül volt, eladta itt mindenét. Szerencsére, vagy vesztünk: egy fűszeres mindent megvett, hanem előbb furfangosan megkérdezte:

— Kinek kell ez? Dobjam tán a tűzbe?

De azután, mint mondtam, mindent

Írószerek, könyvek, iskolaszerek

... legújabb beszerzési forrása

könyv- és papírkereskedésben

Bémer-tér 3.

Telefon: 26-43.

megvett, csak éppen, hogy letörte az „árakat”.

Turculeanu őrmester volt egyetlen szórakoztatónk. Józson senki sem látta, ezzel szemben ittasan sem. Olyan ügyesen lépegetett a két állapot közti megyén, akárcsak a kötéláncos a kifejezett kötélen. „Jó reggelt, jó napot, adjon Isten, iszunk, iszunk, megünneljük baba, kedves feleség...” hajtogatta valahányszor egy magyarral találkozott.

Egyszer aztán — ezután már nem sokára — igaza lett. De nem akartuk elhinni a nem hittük a bécsi döntést sem. Csak mikor már leszereltünk és hatalmas kerülővel megérkeztünk Aradra. A város még egészen a bécsi döntés hatása alatt állt... Az utcákon megérősített járőrök cirkáltak, a forgalom azonban már normális volt.

Bementem a városba és bementem a szerkesztőségbe, ahol pár év előtt dol-

goztam. A rádió éppen Nagyvárad nagy ünnepi eseményéről számolt be. Arról, hogy hogyan fogadták itt a megbeszélésekre jövő honvédeket. Négy óráig időzhettem Aradon. Délben indult a vonat az Aradról közlekedő vonatok közt már az egyik legutolsó szerelvény.

Az állomás furcsa képet mutatott. Ezek vártak az érkező gyorsvonatra, amelyik már Temesvárról zsufozásig telve érkezett. Felszálltam, de lerántottak a vonatról s egy rendőr galléron kapott:

- Hova mész?
- Katona vagyok!
- Katona és Váradra mész?
- Csak voltam három hónapig...

Végignézet rajtam s mégis megeztáhatott. Ruháim rongyokban lógtak s húsomat is lemarta már a szenvedés s az utolsó héten szerzett és nem kezelt má-lária.

— Eredje! — mondotta zavartan s

MINDEN szülő! könyvet iskolába

Körösi János

kijelölt könyv- és papírkereskedésében vásároljon Rákóczi-ut és Széchenyi-tér sarok. Telefon 30-04

iszonyúat káromkodott, nyilván csak mert megszokta.

Megnézem a kopott sárga román katonakönyvem:

Concentrat 10 Iunie 1940.
Desconcentrat 1 Septembrie 1940.
Ennyi maradt emlémben csak erről a három hónapról. A többi — ha lenne is több. — helyesebb már elfelejteni, ami meg ezután történt, már nem az én és nem néhány száz társamnak, de mindnyájunk élménye.

itt vagy tizenöt tiszt, vagy ötven le-gény, négy tiszti asszony, két gyerek, hat ló... ez az egész.

Miért is volt kaukázusi az ezredünk?

Ahogy beszélgetünk a katonával, aki mindjárt nagy bizalommal volt irántunk, hadifoglyok iránt, gyorsan megvilágosodott előttünk az egész — ezrednek csúfolt — alakulat operett-jellege. Összevándorított itt, Távol-kele-ten néhány menekült cári tiszt s nem tudván mihez kezdeni, alakítottak egy ezredet, amely bizonyára belekapcsolódott valamelyik, Távol-kele-ten operáló, ellenforradalmi tábor-nok hadseregébe, de hogy ez az ösz-szeköttetés mennyire volt szoros és hatályos, azt nekünk, egyszerű mun-kásoknak a később bekövetkezett komoly fordulatok idején sem sikerült megállapítanunk.

— Miért nevezik az ezredet pont kaukázusinak? — kérdeztük a rend-kívül közlékeny és barátságos katonát.

— Mert, — hangzott az egyszerű válasz, — Szuhomilov kapitány, az ezredparancsnok tényleg kaukázusi. Igaz, hogy van a tisztek között is, a katonák között is kaukázusi származású kozák, georgiai és tatár, — de a többség az ország minden részéből futott össze és teljesen illetéktelenül varrta a töltenytk-sort a mellére...

Már szürkület kezdett borulni az erődre, mikor a tiszti pavillon bejár-tában megjelent a parancsnok. Zömök, gyorsmozgású ember volt, da-dogva beszélt, mert gránátnyomást kapott a harctéren — s vele jött a fe-lésége is, egy sugárzó szépségű ma-gas, barna asszony, hogy megtekintsc-ő is a „munkásszázadot” és segítsen beosztani minket.

— A mesteremberek álljanak kü-lön, — pattogott az első parancs.

Tanácsalansul néztünk össze. Mes-teremberek? Erre vonatkozólag előre meg kellett volna, hogy állapotjunk. Noszogattuk egymást: Légy te kovács, te pedig borbély... Bizonyára ilyen mesterekre van itt szükség... Ret-tentő huza-vona támadt, sietős német és magyarnyelvű tanácskozással ipar-kodtunk tisztí mi voltunk leplezésére alkalmas megoldáshoz jutni, de hosz-szú, kínos percekig senki sem akad-t, aki vállalni merete volna a mesteri szerepet és a szakértelem hiányának esetleges súlyos következményeit. Végre hosszas biztatásra kilépett egy és jelentette, hogy ő cukrász. Mire egymás után jelentkeztek a kőműve-sek, a lakatosok, az asztalosok, a sza-bók, a cipészek és más iparosok, — amilyen szakmák hirtelen eszünkbe jutottak. Mi történhetik...? Most már benne vagyunk, sodródjunk to-vább, lássuk, mi lesz a vége.

Sorakozó a századosné előtt

Nyilvánvaló volt, hogy a parancs-nok velünk akarta kiegészíteni ez-redcskőjének szűkös kereteit s azért volt szüksége reánk. Ostoha hely-zet... A mesterembereket külön csoportba állította a százados s külön maradtunk mi, néhányan, akik nem voltunk elég vállalkozó szelleműek a

JÁVOR BÉLA:

Ellenforradalmár voltam az első kaukázusi gyalogezredben

Beköltözés a 4-es számú vladivosztoki erődbe. Csupasz gallérral, rongyos köpenyegben az orosz zászlós vezetése alatt

Mindegyik hadifogoly bajtársamra, akikkel együtt meneteltem 1919 őszén. Vladivosztk határában, a 4-es számú erőd felé, hogy mint az első kaukázusi ellenforradalmi gyalogez-red munkásszázadának frissen tobor-zott tagjai bevonuljanak az ezredhez, — nem is tudok már visszaemlékezni. De a kiemelkedőbb egyéniségek s azok, akikkel jobban összebarátkoztam, vagy akikkel valami különös esemény történt kalandos vállalkozásunk során, ma is előttem állanak. A huszonkét főnyi csapat csupa tisztek-ből tevődött össze. Hadapródjelölt volt köztünk a legalacsonyabb és hadnagy a legmagasabb rangú. De ebben az időben már elmosódtak közöt-tünk a rangkülönbségek. Nem is viseltünk rangjelzést. A vörösek, mi-kor az ő uralmuk alatt éltünk Nyu-gatszibériában, leszedték csillagainkat. Később a szibériai fehér ellenforradalom idejében ismét felvarrhattuk volna ugyan a sarzsit, de ekkor már annyi, a tiszti ranghoz méltatlan életkörülményen mentünk ke-resztül, hogy nem is tartottuk ma-gunkat érdemesnek rá. Most is csu-pasz gallérral, rongyos köpenyben meneteltünk a fiatal orosz zászlós vezénylete alatt. Senki se mondta volna ránk, hogy tisztek vagyunk. De ezt bölcsen titokban is akartuk tar-tani, mert tanult embernek a testi munkában nem sok becsülete van, s félős volt, hogy az ellenforradalmi tisztek a tisztesség dolgozni-akarás-nak kijáró méltánylás helyett elbol-sevizálódott, megbízhatatlan elemek-nek, kémeknek fognak tekinteni minket és visszakergetnek a nikolsz-zurinszki táborba, ahonnan jobb

sorsot keresve merészen utra kel-tünk.

Már hegyek között kaptattunk föl-felé a széles hadászati úton. A város modern bérpalotáival, kaszárnyaépü-let-tömbjeivel, festői rendezetlen-ségű kínai negyedével csodás pano-rámát nyújtott s a tenger, amely szigetek és zeg-zugos partok közé szorítva csillogott a délutáni napfény-ben, annyira megbabonázott minket varázslatos szépségével, hogy feled-tük a fogoly-élet hosszú tespedésé-ben szokatlanná vált gyaloglás fára-dalmait. A kínai fuvaros azonban, aki hátizsákjainkat vitte rozszant sze-kerén, kevesebb érzéket mutatott a természeti szépségek iránt s a kigyó-zó út egy merész emelkedésénél ki-jelentette, hogy ő nem megy tovább, mert becsapták: ő csak négy kilomé-

teres útra vállalkozott s már több mint tízet megtett rossz gebéjével és még mindig nem látszik a cél... De a zászlós revolvért rántva rontott rá és magából kikelve ordította:

— Lelőlek, gazember, ha nem en-gedelmeskedel.

A kínai meghunyászkodva vezette tovább kötőfékjénél a lovat s mi va-lamennyien megszeppentünk kissé. Így kerülhetünk mi is revolver-cső elé, ha esetleg olyan feladat végzé-sét követelik tőlünk, ami elindulá-sunkor nem volt az egyezésben. Le-hangoltan néztünk az egyre ködösebb-nek érzett jövőbe, mikor egy kanyar-ulatnál 6—8 kilométernyire épület-csoport tünt fel a hegy oldalában s a zászlós rámutatott:

— Oda megyünk.

Készülünk a japán támadásra

Ujabb két órai kemény gyaloglás után érkeztünk meg a 4-es számú erőd kaszárnyáihoz. Kis fennsíkot képeztek ki itt a hegyoldalban, csak akkorát, amelyen a tiszti lakások ke-cses pavillonja, a legénységű szállá-sok fából készült masszív barakkjai s a különféle melléképületek, istál-lók, szinek, raktárak elfértek. Kaza-maták kürtöit láttuk néhol elbujtatva a bokrok és fák között, s nem ku-rató készség kellett hozzá, hogy ész-revegyük a földalatti utak bejáratait, amelyek oda vezettek. S végig a hegyoldalon egy még készülöben levő, be sem fedett, de máris romok-ban heverő alagut széles vonala fut-tott egyenesen föl a legfelső erődít-ményekhez, amelyek mindenütt em-

beri kéz munkáját jelző szabályos tö-megkiképzésekkel szakították meg a hegygerincek és ormok természet-alakulását.

Igy készültek az oroszok a védelmi háborúra a japánok ellen, akiket ke-véssel a cári uralom bukása után kardcsapás nélkül engedett be Vladi-vozsztokba és egész Kelet-szibériába a forradalom.

Vezetünk, a fiatal zászlós felállít-totta kis csapatunkat a tiszti pavillon előtt és sietett jelenteni az ezredpa-rancsnoknak, hogy a munkásszáztag megérkezett.

Fáradtan, éhesen, de elpusztíthatat-lan akasztófahumorról latolgattuk az esélyeket. Jobbra-balra fürkészve ke-restük a térségen s az épületek tájé-kán az ezredet, de sehol sem észlelt-ük azoknak a tömegeknek az élet-nyilvánulásait, amelyeket elképzel-tünk magunknak az első kaukázusi gyalogezred hangzatos nevének meg-hallásakor. Kis idő múlva előkerült valahonnan egy katona, mellén két-félkörben alkalmazott töltenytk-sorral, amiről csak később tudtuk meg, hogy az a kaukázusi orosz nép-viselőnek a katonai egyenruhára át-vitt különlegessége. Odahívtuk a lé-zengő vitézt és megkérdeztük tőle: hol van itt az ezred?

— Sehol, — mondta nevetve. Van

Concordia Első Nagyvárad

Temetkezési vállalat

Nagyvárad, Rákóczi-ut 15. szám.

Alapítva 1858.

Tulajd. Erdélyi Sándor

Telefon: 15-20, 23-34.

szélhámos játszámához és kijelentették, hogy mi nem értünk semmihez. Közönséges napszámok, földmunkások és parasztok vagyunk a polgári életben. A századosné megvető pillantással mért végig bennünket és lefordta a zászlókat a fogolytáborban, holott az osztrákok és magyarok az ő tudomása szerint mind kiváló mesteremberek... A zászlós megkötött, de nem talált elfogadható mentséget, hiszen a táborban, ahová a munkásszázadért küldték, kisebb gondja is nagyobb volt a szakmák kellő összeválogatásánál. A vutki érdekelte, meg az angol katonák révén Vladivosztkba és környékére került különleges itatok, amelyek mélyreható tanulmányozásának áldozatául is esett az úton...

Mire leszállt az est, mindnyájan megkaptuk szolgálati beosztásunkat. A borhélyt mindjárt magához rendelte a százados: borotválja meg őt. Derék bajtársunk, egy felvidéki kadét, kétségbeesetten kótorásztá elő háttárszékéből borotváló készletét és az edelemtől remegve tünt el a tiszticavillanban. Kitértek négy tisztiszegélyt a magasabb rangú tiszték számára. A szabónak és cipészeknek meghagyta a százados, hogy haladéktalanul rendezzék be műhelyüket. S mikor a fiúk azzal a kifogással akartak élni, hogy nincsenek szerszámaik, keményen leszidta őket és kilátásba helyezte nekik, hogy már másnap hozat Vladivosztkából megfelelő műhelyfelszerelést. A cukrást és még egy bajtársunkat a tisztikonyha vezetésével bízták meg, őt másikat a leányzónák konyhára vezényelték, a többieknek pedig a favágás, a vízfordítás és a loápolás nemes hivatása jutott addig is, míg az ezred mesterségünknek megfelelő munkakörben tudja majd alkalmazni őket. Én egy izés beszédű beregmegei gazdaszabjársammal lovász lettem.

S mikor a legénységi barakban elfoglaltuk szállásainkat s nyugtalanul hanykolódva, kemény pricseinken hallgattuk a kaukázusi katonák beszédének orosz, tatár, gruz, cserkesz és örmény nyelvegyvelegét, szorongó suttogásokkal állapítottuk meg magunk között, hogy szörnyű csávába kerültünk, amelyből tiszta lehetetlenség kiutat találni.

(Folytatom.)

Külön választotta dr. Scheffler János püspök a szeminárium kormányzását a hittudományi főiskola igazgatásától

Már ebben az tanévben elfoglalja helyét az új prodirektor és az új rektor

Nagyvárad. Saját tud. Elsőnek utána meg tegnap a Magyar Lapok, hogy dr. Scheffler János püspök, a nagyváradi egyházmegye apostoli kormányzója, az egyházmegyei papnevelés érdekében dr. Némethy Gyula eddigi rektort prodirektorra, Follmann Géza teológiai tanárt pedig rektorra nevezte ki. A kinevezéseket dr. Scheffler János püspök pénteken délelőtt bensőséges ünnepség keretében hozta az új prodirektor és az új rektor tudomására.

Dr. Némethy Gyula kinevezésében a püspök többek között ezeket írja: „Mivel a papnevelőintézet kormányzásának és a hittudományi főiskola igazgatásának egy kézben való egyesítése nagy terhet jelent, ezekről a tisztségekről külön-külön kívánok gondoskodni, annál is inkább, mert a munkának ilyen megosztását az egyházi törvénykönyv is előírja.

Dr. Némethy Gyula 1934-ben ünnepelte teológiai tanárságának 40 éves ferdulóját. Ezzel az alkalommal az egyházmegye papsága, amely jó részben az ő keze alól került ki, meleg szeretettel köszöntötte élete művének négy évtizedes múltjára visszatérítő főpapot, aki szemináriumi rektorsága alatt

odaadó buzgósággal, sok szívjósággal és megértéssel irányította a papnevelők nevelését és oktatását. A megtisztelő kinevezés, amely részben megkönnyítést is jelent a papnevelőintézet kormányzásával és a hittudományi főiskola vezetésével egyszerre megbízott idős főpapot, általános örömet keltett az egyházmegye papsága körében. Dr. Némethy Gyula a most következő tanulmányi év kezdetén foglalja el prodirektori székét.

Follmann Géza teológiai tanár két évtizede működik a nagyváradi hittudományi főiskolán, mint a szentírás-tudományok előbb óraadó, majd 1942-től mint rendes tanára.

Ugy teológiai tanári működésével, mint a lelkipásztorkodásban legtöbbször önként vállalt széleskörű munkájával, példaadó buzgóságával általános tiszteletet és megbecsülést vívott ki magának a nagyváradi katolikusok és általában a magyarság körében. Kinevezése, amely most a papnevelőintézet élére állította, példaadó buzgóságának, tudásának és a papnevelés körül szerzett évtizedes tapasztalatainak újabb munkateret nyit. Follmann Géza a most kezdődő tanulmányi évben foglalja el a rektori székét.

MEGNYILT: Keresztény

Kölesön könyvtár

kötelező ifjúsági olvasmányokkal bővítve

SIMON ISTVAN könyvkereskedése

Telefon: 26-43.

Bémer-tér 3.

Presbiteri gyűlést tartott a református egyházközség

Nagyvárad. Saját tud. A református egyházközség presbitériuma péntek este 7 órai kezdettel népes gyűlést tartott a Ref. Kultúrház tanács-termében. Csernák Béla lelkész-elnök és dr. Soós István polgármester-fő-

gondnok elnökletével. A gyűlésen több fontos kérdést tárgyaltak le és javaslatokat fogadtak el. Első pontként a július 26-án megtartott, újraválasztási eljárási ügyek szerepelt a tárgysorozaton. Csernák elnök bejelentette, hogy az esperesi hivataltól értesítést kapott, mely szerint a papválasztás ellen 80 aláírással panasz érkezett be. Az egyházmegyei elnökség ezt a panaszt elbírálás alá vette és végzést hozott, mely szerint a panaszban foglaltakat alaptalanoknak találta, ezért a panaszt hivatalból elutasítja, de a végzés ellen a panaszlevelet beadóknak jogukban van 15 napon belül az egyházmegyei bírósághoz fellebbezni. A presbitérium Csernák Béla indítványára a panaszt a maga részéről is semmissé nyilvánította, mert azt nem megfelelő számban írták alá és tartalmilag is alaptalan. Az egyházmegyei végzés elleni esetleges újabb fellebbezést majd a szeptember 29-én összeülő egyházmegyei bíróság tárgyalja le és akkor dől el az újraválasztási ügy.

Dr. Soós István főgondnok ismertette ezután az 1941. évi zárszámadást, mely általában kedvező képet mutat. Így többek között megállapítja, hogy az adófizető egyháztagek száma lényegesen emelkedett. A to-

KELYHEK, ciboriumok, szentségtartók stb. Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégebbi templom-berendező és zászlókészítő vállalata
Budapest, IV. Váci-utca 41 sz.
Alapítási év 1863. Tel. At. 83-3-44.
78 éves cég.

vábbiakban a főgondnok a gazdasági tanács részéről különböző javaslatokat tett, melyeket a presbitérium egyhangulag elfogadott. Bejelentette ezután, hogy a gazdasági tanács intézkedett a lelkészek, énekezők (kántorok) és vallásoktatók illetményének rendezése ügyében. E tekintetben általános elvként mondja ki és ennek elfogadását kéri, hogy a lelkészek, énekezők és vallásoktatók az általánál érvényes fizetési osztályokba soroztassanak be. A osztályokba sorozás tekintetében a főgondnok javasolta, hogy errendezve a debreceni mintát fogadják el. Az ügyben a presbitérium névszerű szavazással helyeslőleg döntött. A segédlelkészi javadalmak rendezéséről a szeptember 15-iki kerületi tanács intézkedik majd. Elfogadta a presbitérium azt az indítványt is, hogy a réti egyházrészben kántortanítói állást rendszeresítsenek. Csernák Béla bejelentette, hogy a püspök kinevezte vallásnárokká Kiss Tamás és Bittó Zoltán középiskolai tanári oklevéllel bíró lelkészeket. Bejelentette továbbá, hogy az adókövetések ellen sok fellebbezés érkezett be. Ezeknek felülvizsgálására bizottságot küldtek ki. Hozzájárulást kért a presbitériumtól ahhoz, hogy a református leányiskolában a beiratkozók nagy számára való tekintettel, párhuzamos osztályt állítsanak fel. A hozzájárulás megtörtént. További iskolaügyek és egyéb kérdések tárgyalása után bejelentette még, hogy az iparostanuló-otthon Papp László helyettes lelkészt választotta meg felügyelő lelkészül az 1942-43-as tanévre.

A zsűfolt tárgysorozatú gyűlés órákor ért véget.

Most kell beszerezni a téli burgonyát

Nagyvárad thj. város polgármestere 7108-1942. k. é. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Felhívom a város közönségét, hogy a téli burgonya szükségletét a lehetőséghez képest szeptember-első napjaiba szerezzék be. Eltevése szeptember elején a Gül-Baba és a Nyári-rózsza alkalmas. A Téli-rózsza. Hópehely stb. fajú burgonyát csak későbbi időpontban lehet eltenni. A burgonyakereskedők az N. T. E. Sz. nagyváradi kirendeltsége utján levásárolhatják. Jelenleg a Gül-Baba ára 33 pengő mázsánként. Az 1941. évi helyzet megismétlésének elkerülése végett a szükséglet biztosítását javaslom.

40-50% fűtőanyag megtakarítás érhető el HARDY UTH rendszerű cserépkályháinkkal

Szilvási Dezső-utca 3.
Telefon 83-66.
Szaniszló-utca 68.
Telefon 31-96.

„CARMEN”

cipőgyár R. T.

Nagyvárad. Telefon: 21-46, 21-47.

Gyártmányai: férfi, női és gyermek cipők, bőr és műtalppal.

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5. SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30, félévre 15, egy óra 2.50 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 72.901.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Elszállott madarak

Hogy itt járjak, nem hiszi már ma senki. Fán nem maradt nyomuk. Az égen is már a semmit jelenti a meglelt hosszú út.

Arnyuk se hull az állandó habokra. Többet tolluk se száll. A szél őket épp úgy, ahogyan hozta, el is sodorta már.

Fészkük — talán az utolsó mementó — félrebillen, kidől... Ugy tűntek el, mint hangos idegen szó Erdély völgyeiből.

HORVÁTH IMRE

* Ne okozzon gondot elutazása, ha lakása biztosítva van **BETORÉSESLO-PAS ELLEN.** De ha még nem volna biztosítva, siessen, pótolja mulasztását, mert csak így távozhat nyugodtan otthonából. — Az 1857-ben alapított legregibb magyar biztosító vállalat: az **ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG** helybéli: Szent László-tér 2. szám alatti főigénksége készséggel nyújt felvilágosítást mindenféle biztosítási ügyben.

Konkoly-Thege földművelésügyi államtitkár Kolozsváron, Kolozsvárról jelentik: (MTI) Dr. Konkoly-Thege Sándor földművelésügyi államtitkár dr. Balogh Vilmos miniszteri tanácsos, a földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltsége vezetőjének kíséretében, pénteken Kolozsvárra érkezett. A pályaudvaron az EMGE részéről vitéz Szász István igazgató fogadta. Az államtitkár megtekintette a minisztérium kirendeltségét, majd beható tanácskozással folytatott az EMGE vezetőségével. Szombaton az erdélyi földművelésügyi főosztályt látogatja meg, majd megbeszélést folytat Bethlen Lászlóval, a Szövetségek Szövetségi Központjának elnökével.

MŰSZAKI TANONCOK FELVÉTELE A M. KIR. HONVÉD FOLYAMERŐKNÉL. Felhívom mindazon levélték figyelmét, akik 17 életévüket betöltötték és katonai szolgálatra alkalmasak, hogy a m. kir. honvéd folyamérők hivatásos szakszolgálatos tiszthelyettesi állományának utánpótlására jelentkezhetnek. Érdeklődők feltételeket a nagyváradi thiv. levéltár nyilvántartó hivatalban megkérdezhetik. Városi Leventeparancsnokság.

Zsidócsillagot kell viselni a bulgáriai zsidóknak. Szófiából jelentik: (MTI) Szeptember 15-től kezdve a zsidóknak látható helyen látható zsidócsillagot kell viselni.

Önkéntesjelentkezők sorozása. Felhívom mindazon 1922. évi születésű állításköteles ifjakat, akik a középiskola VIII. osztályát sikeresen elvégezték (karpaszományosok) és tényleges katonai szolgálati idejüket már most (október hóban) megkezdeni akarják, valamint mindazon állításköteles korban még nem lévő (1923—1925. évi szül.) ifjakat, akik a m. kir. honvédség kötelekébe, mint önkéntes jelentkezők belépni óhajtának és kérvényüket még nem adták be, hogy felvilágosítás és kérvényük beadása végett a városi katonai ügyosztálynál váróháza II. em. 26. sz. szobájában sürgősen jelentkezzenek. Nagyvárad, 1942. szeptember hó 5-én. Dr. Gyapay s. k., h. polgármester.

Modern festett BUTOR olcsón kapható MEZEINÉL
 Szabadság-utca 12. és Szacsav-utca 48. Hálók, kombináltzobák, előszobák, konyhák.

Üzlethelyiséget ad bérbé a város. Nagyvárad thiv. város polgármestere 42088—1942. szám alatt a következő bérleti hirdetményt adta ki: Folyó évi november hó 1-től 3 évi időtartamra bérbeadom a Nagyvárad város tulajdonát képező, a Rimanóczy-u. 1. szám alatti házban jelenleg Weisz Andor és Schwartz Gábor által bérelt üzlethelyiségeket. Bérleti feltételek a városgazdasági ügyosztálynál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. A bérleti ajánlatok f. évi szeptember hó 12. napjának délutáni 12 órájáig a városgazdasági ügyosztálynál (váróháza I. em. 23. sz.) nyújthatók be. Nagyvárad, 1942. szeptember 4. Dr. Soós István s. k., polgármester.

A Városi Zeneiskola telefonszáma: 11-92.

FELHÍVÁS. Felkérjük a nagyváradi lakatosipari szakosztály tagjait, hogy vasszükségletük igénylése céljából 3 nap alatt a szakosztály irodájában jelentsék be. Késedelmess elmaradásért felelősséget nem vállalunk. Elnökség.

Minden nép és középiskola **tankönyveit** bizalommal vásárolja „**Örszem**” könyvkereskedésben Szilágyi Dezső-utca 1. szám. Színház mögött. Tanszerek, írószerek, iskolai nyomtatványok teljes raktára. Telefon 10-77

Kivégezték a cseh ortodox egyház püspökét Heidrich gyilkosának rejtgetése miatt. Prágából jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Hivatalosan jelentik, hogy a prágai rögtönítélő bíróság a cseh ortodox egyház presbiterét és püspökét, valamint a Boromeus Károly-templom káplánját és lelkéjét golyó általi halálra ítélte és vagyonukat elkobozta. Az ítéleteket végrehajtották. Az elítéltek Heidrich főcsoportvezető gyilkosát és öt ejtőernyős ügynököt a templomban rejtgettek és élelmeztek.

Finnországba utazik Keresztes-Fischer Ferencné. A MTI jelenti: Keresztes-Fischer Ferencné, az Egyesült Női Tábor több más vezető tagjával rövidesen Finnországba utazik Fanny Luukonnen tábornokasszony meghívására.

Korona Filmszínházban
 Kivételes témájú, óriási sikerű magyar film
A kétezerpengős férfi
 Két nő küzdelme egy férfért.
Bulla Elma, Simor Erzsé, Hajmássy, Vaszarv Piri, Bilicsi

18 és 20 fillér a literes szikvíz. Tegnap számunkban a Hivatalos Lap nyomán megírtuk a szikvíz legújabb megállapított árait. Híradásunkba a Hivatalos Lap elmosódott száma miatt tévesen került a 18 helyett 16 fillér. Ezért félreértések elkerülése végett megismételjük: 18 és 20 fillér a literes szikvíz ára.

Bucusu egy régi munkatárstól

Mikor ezelőtt tizenkét esztendővel lapunk megindult, egyik szedőgépünk mellett Rótt József szakmunkás foglalt helyet, ki azóta is nap-nap után kiváló hozzájárulással és buzgó lelkiismeretességgel végezte munkáját. Szociális nevezetességek voltak arról, hogy alig-alig akadt sajtóhiba bennük, sőt voltak esetek, mikor a kézirat stílus-hibáira vagy félreérthetőségére ő hívta fel a szerkesztőség figyelmét. Kiváló értelmességgel dolgozott, s emellett a nyomda és szerkesztőség együttműködését azáltal is elősegítette, hogy munkatársai érdekében mindig megtalálta a tárgyilagos szöveglésnek azt a módját, mely egyúttal öntudatos is tudott lenni.

Lelekes vezetője volt a nyomdászok dalárdájának, mely egyesület éppen az ő buzgó példamutatására az Erdélyi Dalosszövetségnek egyik legkiválóbb taggyesületévé lépett elő, s kitűnő teljesítményekkel tett tanúságot a román uraleom alatt is a magyar dal-mívelés magas fokáról. Családapaként meghatározó gondossággal és szeretettel küzdött családja életének rendbentartásáért és kényere biztonságáért. Lapunk sokszor irt a magyar társadalom névtelen küzdőinek az érdemeségéről; ilyen érdemes névtelen küzdőként járt közöttünk Rótt József gépszedőnk is.

Ő most éppen családja létfenntartása érdekében a fővárosban talált kedvezőbb elhelyezkedést. Tehát '42 évi együttes munkánk után távozik tőlünk. Búcsúzóul meghatóan írja a vállalat igazgatóságához inézett levélben: Tiszteletteljes kötelességemnek tartom, hogy hátatelt szívvel köszönetet mondjak a hosszú évek során szerény személyemmel szemben tanúsított megértő és jóindulatú megbecsüléséért és különösen azért, hogy Több mint egy évtizeden át munkáit illetve kényeret adott.

Munka és kenyér... Az elmúlt néhez évtizeden keresztül a Rótt József és társai becsületes helytállása, kötelességtudó lelke is segített mindnyájunkat abban, hogy a munka és kenyér bizonyosságát magunk között lehetővé tegyük. Sokszor nyult bele zavarólag és kétségbeesetten a magunk munkaközösségébe még az idegen hatalom nyomása is, de Rótt József és társai együttérző kitartása nagyban hozzájárult, hogy fölegyenesedjünk a csüggedésből s ismét megtaláljuk a kenyérszerző munkában a magunk erejét és vigasztalását. Ennek a lélekéből való munkaközösségnek az emlékéve gondolkunk mindig arra a jó Rótt József, aki most közülünk távozik. Kívánjuk, hogy ezután is mindig megtalálja munkájának és egyériségének azt a megbecsülést, amelyet itt közöttünk olyan derekasan kiérdemelt.

Meghalt gróf Teleki Árvéd. Marosvásárhelyről jelentik: (MTI) Dél-Erdélyben Nagyszeben közelében egy fürdőhelyen 72 éves korában meghalt gróf Teleki Árvéd. A háboru előtti Magyarországon előkelő politikai szerepet játszott. Teleki Béla gróf, az Erdélyi Párt elnöke az elhunytban nagybátyját gyászolja.

ÖNGYILKOSSÁG A SZENT ANNA UTCÁBAN. Nagyvárad. Saját tud. Szombaton délelőtt Szent Anna utca 36. szám alatti lakásán holtan találták Pál Ferencné. Az utóbbi időben teljesen zárkózott életet élő hatvaneesztendőss asszony felakasztotta magát. A szomszédok azonnal értesítették a rendőrséget, ahonnan azonnal bizottság szállt ki a helyszínre és megejtették a hullásezmlét. A bevezetett nyomozásnak még nem sikerült megállapítania az életunt asszony tettenek okát.

Ügyvédi hír. Dr. Krajnik Sándor ügyvédi irodáját Rákóczi-u. 10. sz. alatt megnyitotta.

Bányászerecséllenség Feketepatakon. Nagyvárad. Saját tud. Szerencsés kimenetelű bányászerecséllenség történt a közeli Feketepatakon. Tardalau György csillés legény munka közben elgondolkozott e így történt, hogy egy csille elütötte. A vigyázatlan ember zonnal eszméletét veszítette s az időközben előkerült bányarvosznak sikerült csak magához téríteni. Intézkedett azonnal és Tardalaut beszállították a nagyváradi közkórházba, ahol azonnali megröntgenezték és ápolás alá vették. Mint megállapítást nyert, a szerencsétlenül járt munkás több helyen bordaperepédést szenvedett, állapotazonban ha súlyos is, nem életveszélyes.

Megölte a leszekad villanyvezeték. Debrecenből jelentik: (MTI) Hajdúnás községben Gál Julia 16 éves leány vízért ment a közkúthoz. A kútgem lelépte a közelben húzóó villanyvezeték s az a leányra esett. A szerencsétlen leány összeesett. A közelben tartózkodók nyomban a leány segítségére siettek, de segíteni nem tudtak rajta, mert a leány összeesett és meghalt. Az ügyészség elrendelte a legszigorubb vizsgálatot és a holttest felboncolását.

Új üzlet! Megnyílt!
Élő Vilmosné
nődivatárúüzlete
 Rákóczi-út 13.
 Női fehérneműk, harisnyák, gallérok

Márkás órák, ékszerek, dísz tárgyak
 nagy választékban
 Arany, briliáns, ezüst beváltás
 Óra, ékszer, szakszerű javítás
Viktor Árpád szakképzett órák és ékszerész
 Rákóczi-ut 3. (v. Herbst)

Művésztelepet akarnak és vácnak a fiatal nagyváradi művészek

Mit jelentene a város életében a művészet felkaroltása?

Nagyvárad, aját tud. A fiatal nagyváradi képzőművészek az utóbbi időben egyre több sikert könyvelhetnek el. Ezek a fiatal művészek névszerint Mikos Erzsébet, Miklóssy Gábor, Erdős Tibor, Megyeri Barnabás, Balogh Péter és Alföldy János csaknem kivétel nélkül a budapesti képzőművészeti főiskola növendékei. Közülük Wagner Sándor, Vas Antal, Mottl Gy. Miklóssy Gábor Nagyváradon egyik képével a fővárosi művészekből alakult bíráló bizottság elismeréseként első díjat nyert. Budapesten pedig a Balló-díjjal tüntették ki. Erdős Tibor második díjat kapott, ezenkívül a fővárosban a grafikusok díját érdemelte ki. Balogh Péter és a többiek szintén érték el már figyelemreméltó eredményeket, csak Alföldy János — nem tudott még elérni olyan eredményt, amit pedig méltán megérdemelné.

Ennek oka az, hogy ez az ugyan- csak sokra hivatott fiatal művész. — akire egyébként két év előtt éppen a Magyar Lapok hívták fel illetékesek figyelmét — a filmszakmában kísérletezik. A filmszakmában pedig tudvalevően a komoly művészetnek csak ritkán jut méltó szerep. Amint az írókat nem engedik szóhoz jutni, épp úgy elzárkóznak a filmgyárak a művészi — művészet alatt itt nem csupán zsonglórskodást értünk! rajzok megfilmesítésétől is.

De ha anyagi téren nem is minden megnyilvánulás találkozik megértéssel a fiatal nagyváradi képzőművészek mégis úgy érzik, hogy elérkezett az ideje a kollektív fellépésnek.

Legutóbb egymásközötti megbeszélések eredményeképp elhatározták,

hogyan művész telepet létesítsenek Nagyváradon.

Mit jelent a művész telep s mi szükség van létesítésére?

A művész telep létesítésének célja elsősorban az, hogy az új nemzedék tanulmányainak befejezése és időnkénti elménygyűjtés után véglegesen verjen gyökeret Nagyváradon. A törekvő fiatalok értesülésünk szerint már érintkezésbe is léptek illetékes körökkel és biztatást kaptak arra vonatkozóan, hogy elgondolásuk támogatásra talál. A terv annál is könnyebben keresztül vihető, mert kivétel alig kerül valamihe, a művésztelepen megforduló művészek ellátása ugyanis számítás szerint nem kíván több áldozatot, mint 7—800 pengőt havonta. Ez az összeg is mindössze egy-két nyári hónapra szükséges, amikor meghívják és vendégül látnák itt az ország egy-két külföldi viszonylatban is számottevő művé-

szét, főként tárlatvezetési és oktatási célzattal.

Remélhető, hogy a fiatalok elhatározása a hivatalos támogatáson túl a közönség szeretetével és megértésével is találkozhat a város publikumának alkalmá lesz megismerni Nagyvárad törekvő és tehetséges fiatal képzőművészeit, akiknek munkájára eddig kétségtelenül nem csupán nemtörődomségből, de e munka kereteinek szűk és kedvezőtlen volta miatt sem figyelhetett fel. Az ország Nagyváradhoz hasonló kultur-városai, Komárom, Győr, Kolozsvár egymásután rendezték meg művészi heteiket. Nem lehetetlen, hogy a Szent László hét eredményes, de csak részben kimondottan művészi ünnepei után sor kerülhet olyan kulturális megnyilvánulásra, melyek előterében maga a művészet áll. Ez pedig a — nagy versenyben, — mert hiszen a magyar képzőművészek nemzetközi viszonylatban is az elsők között állanak — komoly felkészülést igényel. A fiatal képzőművészekben, Nagyvárad fiataljaiban kedv, tehetség és kitartás nem hiányzik. A többi már nem egészen tőlük függ!

H. I.

Művészet vagy giccs — avagy minden izlés dolga —

Művésztől és giccsről volt szó. Azal kapcsolatban, hogy bemutatott egy filmet, amely előre vetítette a hatalmas közönségsiker árnyékát, de magasabb művészi szempontból a legtípikusabb példája volt annak, amit giccsnek neveznek; s azzal kapcsolatban, hogy ismét bekopogtatott hozzánk egy „Jánglelkű költő” — egy a sok közül — s rélt remekművének a lapban való leközlése mellett kardoskodott, a közön-

ség lelkes elismerését hangoztatva legfőbb érvként. Mert hogy, aszongya, az ő verseit már sok helyen szavalták — műkedvelők, persze — s a siker mindig igen nagy volt.

Hát ez az, a közönségsiker.

Sajátságos ugyanis, hogy a közönségnek általában nem az tetszik — vagy csak nagyon ritka esetben — amit az úgynevezett felsőbb, irodalmi, vagy művészi körök valóban irodalminak, illetve művészinak ismernek el, hanem rendszerint annak éppen az ellenkezője. Röviden: a giccs. Hogy ez miért van így, azon hosszasan lehetne elmélkedni, esetleg vitatkozni. Ez azonban nem tartozik e pár sor keretébe, mely sokkal igénytelenebb annál, semhogy ilyen problémák fölvetését, vagy éppen megoldását tűzte volna ki feladatául.

Szóval, visszatérve beszélgetésünkre, mely az úgynevezett „Jász” szerkesztéségi munka pillanatnyi szünetében folyt le, szigorúan „szakmabeliek” között, — a társalgók egyike fölvetette, hogy vajjon végeredményben tényleg az-e az igazi és megfellebbezhetetlen irodalom és művészet, amit az úgynevezett irodalmi és művészi körök, tehát a szellemi elit kicsiny, szűk köre annak ismer el és annak nyilvánít, vagy pedig az, ami a közönség, tehát egy számbelileg jóval tekintélyesebb tömeg elismerését nyeri el.

— Hohó. — vágott közbe hevesen kollégánk, a magasabb színvonal feltétlen őre és harcosa — az irodalom és művészet művelőinek épen az a feladatuk, hogy neveljék a közönséget, amibe beletartozik a nemesebb izlésre s nagyobb irodalmi és művészi igényre való nevelés is.

Történt ekkor, hogy belépett a szobába valaki, aki tagadhatatlanul művelt, úgynevezett kultúremler, s fölvetett az asztalról egy verset, — magasabb irodalmi körökben egyre inkább elismert, kiváló fiatal költőnk művét, — s amint elolvasta, szóltanul, láthatólag minden különösebb hatás nélkül, sőt némi fintorral tette vissza.

— X. úr egyáltalában nem érti költőnk verseit. — jegyezte meg valaki a jelenlevők közül. — Sokkal közelebb

Tankönyv
Tanszer?
Előzékenyen kiszolgálja a
TURUL
könyvkereskedés
Pernyész István,
Rákóczi-út 7. Tel. 27-80.

férkőznek hozzá a nemrég távozott fűzfapoéta szenvedései, annak ellenére, hogy egyébként átlagon felüli műveltségű ember!

— Ezen egyáltalában nem csodálkozom, — szólalt meg erre az egyik jelenlevő, aki pedig ugyancsak jártos a ritmik és ritmusok világában. — Engem például, aki nagyon szeretem a cigányzenét, s nem titkolt ellenszenvvel viseltem az úgynevezett klasszikus zene iránt, amelyet nem értek, egyik barátom egyszer elcsalt olyan helyre, ahol a magasabb zenei kultúra termékeiből is izeltőt kaphat az ember. Tette pedig ezt egyenesen azzal a bevallott céllal, hogy engem rávezessen a komoly zene élvezetére.

Eleinte valami divatos táncmuzsikát játszottak, majd iszonyatos zenebona kezdődött.

— Jajj! — hördültem fel. — Az előbit még csak bírtam valahogy, de ezt már nem! Hiszen ez olyan, mintha „ferslógot” szegeznének!

— Pszt. Te szerencsétlen, — rémült meg barátom. — Legalább ne mondd olyan hangosan! Hiszen ez Beethoven...

Talán mondanunk sem kell, hogy a társalgás ezzel harsogó kacagásba fullt s a meddő, de „magasszínvonalú” szellemi torna döntetlenül befejeződött.

M. FODOR VIOLA

A belvizeket is hajózhatóvá teszi Asbóth Oszkár újabb találmánya

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Asbóth Oszkár kiváló magyar kutató és feltaláló, aki 26 év óta minden munkásságát a heliopter problémáinak az egy helyből függőlegesen fel szálló repülőgép konstruálásának szentelte, a speciális heliopter légcavarjait most a közlekedési technika egyéb ágaiban is alkalmazni próbálja, elsősorban az uszályvontatás terén. A földművelésügyi minisztérium vizügyi osztályának csepeli műhelyében Asbóth Oszkár tervei alapján kísérletként megépítettek egy légcavaros vontató berendezést. Az úgynevezett Asbóth-agregátum, egy benzinmotorból és körülbelül három méter átmérőjű heliopter légcavarból áll, amely vízszintes tengely körül forog. Az egészet egy ötven tonnával terhelt uszályhajóra szerelték fel. Az agregátumot az uszályhajó tatójára szerelték, tehát a légcavart mint előcsavar működik. A jövőben benzin helyett generátor gázzal hajthatók a motorok. Az Asbóth rendszerű légcavaru uszályhajó nagy előnye, hogy célszerűen megépítve lapos fenékekkel a legkisebb vizek, helyizek is hajózhatók. A hullámképződés elmaradása folytán a partok sem rongálódnak. Így igen nagy gazdasági területek kapcsolhatók be az olcsó vízi közlekedésbe.

Magyar Általános Hitelbank

Alapítva: 1867. Központ: Budapest, V. József Nádor-tér 2-4. Sürgőncim: Hitel

Poolalkozik a banküzlet összes ágával.

Fiókok és affiliált intézetek minden nagyobb vidéki városban.

Levelezők:

bel- és külöld minden fontosabb kereskedelmi gócpontjában

Nagyváradi fiók: Rákóczi ut 2. szám.
Telefon: 15-46 és 47-48.

Biharmegyei Takarékpénztár

Telefon: 20-58.
24-89.

Fiókok: **Nagyvárad**
Erőműfalva
a Magyar Bank és Kereskedelmi Rt. leányvállalata
Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Ujból megnyitotta nyelvkurzusait a Német Akadémia

Egy évvel ezelőtt nyitott meg Nagyváradon a Német Akadémia Lektorátusa. Ettől kezdve sok tanfolyamban tekintélyes számú hallgatót jó eredménnyel képzett ki a német nyelvben. A lektorátus néhány nyilvános rendezéssel is a nyilvánosság elé lépett.

Az új tanévben, amely szeptember 15-én kezdődik, ismét tervbe vették a nyelvkurzusokat és az irodalmi előadásokat, ugyszintén a nyilvános zene- és irodalmi estéket. A fő munkaterület azonban a nyelvkurzusok maradnak, amelyek szeptember 15-én kezdődnek újból.

A beiratások naponta 5 és 8 óra között vannak a lektorátus nagyvárad-i helyiségeiben (Schubert-u. 5.)

A tanfolyamok ingyenesek, jelentkezéskor csupán 6 pengő beiratkozási díj fizetendő.

Következő tanfolyamok lesznek:

1. A tavalyi tanfolyamok folytatása
 2. Újabb tanfolyamok kezdők részére.
 3. Újabb tanfolyamok olyanok részére, akik már tudnak valamit németül, de eddigi tanfolyamunkban részt nem vettek.
 4. Társalgási órák.
 5. Intenzívebb nyelvtanítás kisebb csoportokban heti több órában (megfelelő külön díjazással).
 6. Hivatásnak megfelelő különleges tanfolyamok
 7. Irodalmi tanfolyamok a modern német költészetéről és naturalizmustól napjainkig.
 8. Gyermekek részére tanfolyamok tanítónő vezetése alatt.
 9. Előadások Németországról és német intézményekről.
- Az egyes tanfolyamok összeállításához, valamint az időbeli beosztásnál is egyéni kívánságokra a lehető legnagyobb figyelemmel lesz.
- Végül közöljük, hogy a lektorátusi helység olvasótermében újságok és folyóiratok állanak olvasásra rendelkezésre. Rövid időn belül a kölcsönkönyvtár is megnyílik. A legújabb újságok s folyóiratok évi 2 pengő olvasási díj fejében délelőtt 10 órától este 8 óráig az érdeklődők rendelkezésére állanak.

Özvegy Kiss Lajosné visszakapta elharácsol birtokát

Furfangos csalással huzta ki a földet két nagykárolyi zsidó a szegény bőrvelyi özvegy lába alól

Nagyvárad. Saját tud. A szatmármegyei Bőrvely községben lakó özvegy Kiss Lajosné még a harmincas években 40 ezer lei kölcsönt vett fel Berkovics és Fried nagykárolyi zsidóktól, akik a kölcsönösszeget úgy biztosították, hogy adásvételi szerződést írtak alá Kissnével, amelynek alapján a nevükre tábláztatták a megszorult falusi asszony házáat és egész belsőségét. Az adásvételi szerződésben kikötötték ugyan Kissné visszavásárlási jogát arra az esetre, ha egy éven belül megfizeti tartozását. Az adós azonban nem tudott fizetni s így a bőrvelyi asszony ingatlana a két nagykárolyi zsidóé maradt. Tipikus esete ez azoknak a burkolt ügyleteknek, amelyekkel galíciai zsidók Máramarosban, Szatmárban, Beregben, Szabolcsban és más északkeleti vármegyékben a falusi lakosság ezreit semmizték ki vagyonukból, hogy aztán betelepüljenek házaikba, előzőnöljék földjeiket és így lassan galíciai színezetet kölcsönözzenek egész

Északkelet-Magyarországnak.

Özvegy Kiss Lajosné még a román uralom idejében perrel támadta meg az uszora-kölcsönt burkolt adásvételi szerződést és annak hatálytalanságát kérte. A román bírósági fórumok előtt azonban elvesztette a pert s a két nagykárolyi zsidó tovább élvezte a potompénzen szerzett, értékes bőrvelyi ingatlan tulajdonjogát.

A kárvallott magyar asszony a magyar bíróságok előtt ismét megkísérelte kiharcolni igazát s a szatmári törvényszék már részben igazságot is szolgáltatott neki. Felelbezés során a nagyvárad-i tábla elé került az ügy, ahol özvegy Kiss Lajosné jogi képviselőtét Turnovszky Sándor dr. ügyvéd látta el. A táblai ítélet megsemmisítette az adásvételi szerződést és a 40 ezer lei vételárnak megfelelő 1333 pengő visszatérítésére kötelezte Kiss Lajosné, aki így jogerős ítélettel visszaszerezte ingatlanát.

Erdélyi József Nagyvárad, Hlatky Endre-utca 10

Telefon: 12-81

Szolid arak!

Zománcedény, alumínium edény, hűsőrök, zsemlye- és mákdarálok, mérlegek, zománczott tűzhely, alpakka evőeszközök állandó raktára!

SPORT

Ünnepel holnap Nagyvárad sportja

Magas sportvendégek az Erzsébetligeti pályán

(Nagyvárad). Ünnepet ül holnap Nagyvárad sportja. A felszabadulás évfordulóján a magyar sport egyetemébe visszatért erdélyi sport kereteiben is méltóképpen készül megülni azt a nagy örömet, hogy testben és lélekben erős, munkárakész ifjúságot tudott adni országgló Kormányzójával az élen városunk falai közé érkező dicső honvédségünk. A Nagyvárad Atlétikai Club, amely a megszállás éveiben is az egész világ előtt dicsőséggel képviselte a magyar erőt, felkészültséget, akarást és tudást — érthetően lázasan készül most a szívekbevesődött évforduló megünneplésére.

Vitéz nárai Náray Antal vezérőrnagy, a Rádió elnök-igazgatója és Lukács Béla miniszter fél 5-kor érkeznek az Erzsébetligeti pályára. A bejáratnál a NAC vezetősége fogadja a magas vendégeket és kíséretüket, akik között lesz az OSK vezetősége és Pluhár István a népszerű sport-épszpiker. Jeney Rezső elnök itt bemutatja a zöldfehérek vezetőit, majd az érkezőket az időközben a pálya szélén felsorakozott játékosgárda elé vezeti. Közben a nagyvárad-i tűzhar-

cosok 40 tagú zenekara a Himnuszot játssza, amelyet a közönség is énekel. Ezután a NAC elnöke köszönti a magas sportvendéget, amelyre vitéz Náray Antal válaszol.

Az Erdélyi-induló pattozó ritmusa közepett ezután elfoglalják az előkelőségek díszpályáikat, a félbeszakított atlétikai verseny pedig tovább folytatódik. Pontban öt órakor futnak ki a csapatok a játéktérre, melynek közepén felsorakoznak. A zenekar a Hiszekegyet játssza, amelyet a nagyközönség a várad-i NMK dalárdájával együtténekel. Ezután kerül sor a DiMÁVAG elleni bajnoki összecsapásra. A mérkőzést a Magyar Rádió is közvetíti. Beszél Pluhár István. A mérkőzés szünetében a tűzharcosok zenekara indulókat, Náray-szerzeményeket és időszerű katonadalokat játszik. Érdekessége lesz a holnapi gazdag sportmüsortnak, hogy Pluhár István a várad-i szurkolóknak külön konferálja az atlétikai viadal zárászárait.

A mérkőzés végén, amikor a csapatok a közönség üdvözlésére felsorakoznak, a zenekar a Szózatot játssza s ezt az NMK dalárdájával a közönség is énekl.

Magyaros kéréssel fordul a NAC vezetősége ezzel kapcsolatosan valamennyi szurkolóhoz, hogy várja be a mérkőzés végét és a Szózat együtténeklésével járuljon hozzá a számunkra oly nagy nap minél ünnepélyesebbé tételéhez.

A Rhédey kerti pálya holnapi sportmüsortja

Fél 2 órakor Nagyvárad Török II.—Nagyszalontai Levente II. oszt. bajnoki.

Fél 4 órakor Nagyvárad MAV II.—Nagyszalontai Bocskai II. oszt. bajnoki.

Fél 6 órakor Nagyvárad MAV—Békéscsabai Hunyadi I. oszt. bajnoki.

Nagyszerűnek ígérkezik a kerületi atlétikai viadal

(Nagyvárad). Nagyban folynak az előkészület utolsó simításai az Erzsébetligeti salakpályáján a holnapi atlétikai viadalra. Mint ismeretes, a Délkeleti Kerület egyesületközi vetőkédésének negyedik fordulóját rendezik meg Nagyváradon.

A nagyszabású verseny sikerét biztosítja Erdély valamennyi számottevő atlétájának rajthozállása a nagy viadalon

Az egyes számokban a következők indulnak: 200 m.: Krupka, Kiss, Kovács, Zakariás, Csapó, Szarvas. 60 m. női: Oláh Irma, Nagy Irén, Oláh Ida, Domjänné, Farkas Duci, Debreceni. Magasugrás (férfi): Osztványi, Szarvas, Gáll, Kiss, Krupka. 110 gát: Krupka, Kiss, Szarvas. Gerely: Jenea, Domján, Krupka, Bényi. 800 m.: Gáll, Nagy, Krupka, Soltész. Diszkosz: Janza, Kántor, Domján, Majtényi, Kiss, Lerchner. 400 m.: Kiss, Kovács, Gáll, Nagy. Női magas: Oláh Irma, Oláh Ida, Domjänné, Farkas Duci, Tóth Margit. Hármassugrás: Gyimesi, Majtényi, Janza, Szarvas. Száz-kétszáz-háromszáz-négyezáz méteres Staféta.

Perényi hazaérkezett a fürdőből és szeretne játszani

(Nagyvárad). Csütörtöki nagy kétkapus edzése után tegnap levezető erőnléti edzést tartott a DiMÁVAG ellen készülő zöldfehér legénység. A csapat erőnléte nagyszerűnek mondható s az összeállítás sem okozna gondot, ha a vezetőség nem aggódna Perényi miatt, aki ma reggel érkezett haza a fürdőből. Mint munkatársunk előtt kijelentette — érzi még lábát, bár bizik abban, hogy a ma délelőtti próbajátékon már nem lesz semmi baj s helyet kap a vasárnapi csapatban. Tegnap egyébként a szokásos hétvégi fürdő és gyűrás után közös oszonnán vettek részt a fiúk, amelyet egy kis játékos, úgymond taktikai megbeszéléssel, haditanácsal is egybekötöttek.

A NAC valószínű összeállítása ez lesz: Vécsey — Papp (?), Onody — Perényi (Papp), Juhász, Deményi — Kovács II, Sárvári, Bodola, Barna, Tóth II. A látottak alapján s tekintve azt is, hogy a gárda most ugyan csak fogadkozik és komolyan néz a bajnoki összecsapás elé

FELHÍVÁS

A NAC vezetősége ezúton hívja fel valamennyi utánpótlás és ifjúsági játékosát, hogy ma este 7 órakor fontos megbeszélés végett a NAC-otthonban feltétlenül jelenjenek meg.

FERENC JÓZSEF
KESERÜVIZ

Horgászati cikket,

utazó bőrdőt, kézi tászkát, kulacsot, csajkát, evőeszközöt fegyvert, revolvert, löszert, sportfűt, aktatáskát, iskolatáskát lejobbat és leolcsóbban

Jakab Lászlónál Rákóczi-út 4 sz.

Gazdag és színvonalas műsort állítottak össze az Árpád Lovászegylet előadására

Az Árpád Lovászegylet 1942. szeptember hó 6-án este fél 9 órakor a Református Kulturpalota dísztermében (Teleki-utca 27) rendezendő emlékünnepevényén a következő gazdag műsort állították össze: 1. Hiszekegy, éneklő a Kálvin énekkar (vegyes kar) 2. Ünnepi beszéd. Elmondja dr Gyapay László h. polgármester, az Árpád Lovászegylet elnöke. 3. Kéler Béla: Templomszentelési nyitány, játssza a Városi Vasút Árpád Zenekara. 4. Felszabadulás. Jelenetek az 1940 augusztus 30-tól szeptember 6-i időkből. Szereplők: Regős, Ambarus Géza, Nagypapa Nosz Andor, Nagymama Szepessy Gizella, Sándor, a fiúk Szócs György, Margit, Sándor felesége Garay Erzsike, Csöppike a leányuk Ajtay Csöppike, Géza Windisch Zoltán, Szomszédasszony Ajtay G. Gyuláné. 4. Somogyvári Gyula: Erdélyben, Fodor Viola: Új csillag Zagon felett, szavalja Sarkady Mária, a budapesti „Szép magyar beszéd” leánygyöztese.

6. Indulók. Játssza a Városi Vasút Árpád-zenekara. 7. Sándor Jenő: Álmodó Tiszapart. Kudela Géza: Magyar Miatyánk. Huszka Jenő: Ébredni álmaidból népem, éneklő Sándor Edith, zongorán kíséri dr Philippi Ernőné. 8. Mécs László: Boldog az a nép, mely örülni tud. Szavalja Garay Erzsike. 9. Vidor-Zsadányi: Himnusz Szent László királyhoz. Tárca Bertalan: Erdélyi Szimfónia. Éneklő a Kálvin énekkar vegyes kara. 10. Magyar nóták, Zongorán előadja dr Philippi Ernőné. 11. Évva Ernő: Nemzetvédelmi Kereszt. Szavalja Lakatos György, kíséri a Városi Vasút Árpád-zenekara. A kísérezőnét összeállította Bornemissza Zoltán karnagy. 12. Szózat. Éneklő a Kálvin-énekkar. A Kálvin-énekkart vezényli Kiss Béla karnagy. A városi Vasút Árpád-zenekarát vezényli: Bornemissza Zoltán. A műsort összeállította és rendezi: Nosz Andor. Konferál: Jánossy Sándor. A rádióközvetítéseket Ferenczi és Emődi rádiószaküzlet vezeti.

Arany-, ezüst-, briliáns tárgyak, svájci anker órák vétele, eladása, számszerű alakítása, javítása **Ács Tibor.** Széchenyi ter 6.

KEDD, Szeptember 8.
Budapest I.
8.00 Szózat, Fhász, Reggeli zene.
8.45 Hírek.
10.00 Egyházi ének és szentbeszéd a szentimrévárosi plébániatemplomból.
11.15 Egyházi ének és szentbeszéd a Bézák-terén levő görög katolikus plébániatemplomból.
12.20 Időjelzés, vizállásjelentés.
12.30 Légierők zenekara.
13.00 A magyar katona lelke. Nyiszter Zoltán dr pápai kamarás előadása.
13.45 Időjelzés, hírek.
14.00 Művészlemez.
15.00 Versengés az akadémiai székert. — Sárvarj Dezső előadása.
15.10 Szórakoztató zene.
16.35 A budapesti spanyol lovasiskola. Irta Erdős Jenő. Felolvasás.
16.25 Gyermekdelután.
17.20 Magyar nóták.
18.10 A falu és a könyv. Gróf Desseffy

Gyula előadása.
18.20 Táncczene.
19.20 Keszala Mária előadása.
19.30 Vásárhelyi Magda zongorázik
19.55 Petőfi Koltón.
20.20 Vidám muzsika.
21.00 Hangképek a magyarsvéd uszó, mérkőzésről.
22.15 Magyar Revü Táncczenekar.
22.40 Pácz Berci cigányzenekara.
23.25 Toscanini vezényel.

Budapest II.
11.15 Levázi Ferenc cigányzenekara.
12.20 Szórakoztató zene.
17.40 Ruzsin hallgatónak.
18.10 Liszt: Les preludes, szimfonikus költemény.
19.00 Kiss Tamás előadása.
19.00 Melles Béla zenkar.
20.00 Hírek
20.10 Kamarzene.
21.00 Felvidék kincsei.
21.20 Evelyn Künnecke jazz-dalokat énekel.

APRÓHIRDETÉSEK

Lakás

Azonnal elfogadható egy- esetleg két szobás mellékhelyiségekkel ellátott lakást keresünk. Ugyancsak egy butorozott szobát is keresünk. Telefon 12-31.

Négy szoba, előszobás nagy irodahelyiség, két telefontal átadó. Bémer-tér 4. I. 19

2 személyes, elegáns butorozott szoba kiadó. Csengeri-u. 2. 13

Butorozott szoba tisztviselő részére kiadó. Cim a kiadóban. 5

Butorozott szoba, fürdőszobával, uril. nő részére kiadó. Csáky-u. 32. 10

Butorozott szobát fürdőszoba használatra, esetleg ellátással keres zenetárnár szeptemberre. Zongorával: előnyben. Cim a kiadóban 979

Különféle

Mielőtt gyorsírást, gépirást, helyesírást tanúna, kérjen tájékoztatást

Szabó Ferenc gyorsíróiskolájától. Vidékiek levélben érdeklődhetnek. Nagyvárad, Rákóczi ut 12. I. e.

Kölcsönöket folyósít házjavításhoz. Gazdák és Kispárosok Hitelszövetkeze. zete. Bethlen István 6. 8

Üzlethelyiség kiadó. Szacsavay-u. 45. 17

Tanári felügyelettel, teljes ellátással felveszek 1-2 középiskolás tanulót. — Beöthy Ödön-u. 42. 16

8000 pengővel üzleti vállalkozáshoz társat keresek „Üzlet” jellegére a kiadóba. 14

Kötők, horgolók ócska szövettereket gyönyörűen javítok. átalakítok gyermekruhának is. Hárismyatalpalás, szemeszedés. Bodánénál, Kossuth-u. 18 Kézimunkaüzlet. 7

Adás-vétele

Eladó 2 szobás, fürdőszobás ház, nagy kertes udvarral. Bármilyen célra alkalmas. Beköltözhető. Ár 30.000 P. — Főbb kisebb, nagyobb házak, telkek, szőlők eladók. Tatayné, Szigligeti u. 12. 18

Keresek sürgősen megvételre 3-4 szobás komfortos házat, lehetőleg kerttel, esetleg lakóval. Cim: Szaniszló-u. 41. háztulajdonos. 12

Ház, Rákóczi-uton két modern lakással, kerttel, nagy szuterin, gyarhelyiséggel eladó. Cim: Kiadóhivatásban. 22

Eladó kis szőlőföld terméssel, fajgyümölcsfákkal, fűtőháznál. Szilágyi, Széchenyi püspök-u. 30. 21

Jó egészségi háskötőre, fűzőre, melltartóra van szüksége? Gyomor-, vese-, máj- és vérsülyedés, áldott állapotban, gyermekágy és operáció után a legjobbat rendelheti olcsó árárt!
KOVÁTS SANDORNE orvosi háskötő készítője, aki elismert specialista. Szent Gellért u. 10. szám. (Nádasztelep.)

Eladó olcsón két új magánház, Réval Miklós-utca 7. Szent István-teremtől 3 percre. 15

Bérelnek vagy vennék nagyobb jó forgalmu sütődét. Ajánlatokat: Nagy István sütőmester, Polgár. Szabolcs megye.

Nagyvárad környékén 100-200 holdas birtokot bérletre keresek, esetleg kisebb megvételre. Telefon 21-10. — Beöthy Ödön-u. 67.

18 m. teljesen hibátlan gumicső eladó. Megtekinthető bármikor Ghillányi utca 82-2. 20

Egészen jó gumirádhó kocsit és egy pár löszerszám eladó. Ferenc-u. 16. 11

Eladó egy mély és egy sportgyermekkosci. Kommandánsrét, Mányoki Adám-u. 15. 6

Egy jó karban levő gyermek sportkocsit megvételre keresek. Cim a kiadóban

Megvételre keresek egy jókarban levő gyermekágyat. Cim a kiadóban

Eladó Nemzetközijog, dr Baditz. Miklós. 889

Állási nyit

Fiatall szabósegéd és tanuló felvétetik. Vegső Gyula férfiszabó, Teleki-u. 47. szám. 9

Kifutóleány vagy fiu azonnal felvétetik. Novák csemegés, Híter-utca. 23

Mestervizsgás molnárt keresek azonnali belépésre, esetleg részeseésre. — Ajánlatokat „Mestervizsgás” jellegére kiadóba. 3

Garázsmester 5000 pengő óvadékkal autóhoz értő, felvétetik. — Cim: MATEOSZ, Hlatky Endre-u. 1. sz. 1

Mindenes szakácsnőt hosszú bizonyítvánnyal azonnalra felveszek. Lórántffy Zs.-u. 3. 1090

KIADÓTULAJDONOS. SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő- és felelősszerkesztő: **Dr. Paál Árpád** celiós kiadó: **Dr. Scheffler Ferenc** Szent László-nyomda Rt igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

Alapított 1841-ben kelt királyi szabadalomlevéllel. Alaptőke és tartalékalapok: P 56.000.000.—

Nagyváradfi fiókja:

Bémer-tér

Telefon: 10-31.

Betéteket előnyösen gyűmölcsöztet. Ingatlanokra előnyös kölcsönöket nyújt. Bankszerű hiteleket folyósít. Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

RÁDIÓ

VASÁRNAP, Szeptember 6.

Budapest I.

5.00 A szertet hullámhosszán. Honvédeink családtagjai üzenek a Nemzetközi Vásárból.
8.00 Szózat. Fohász, Reggeli zene.
8.45 Hírek.
9.00 Unitárius istentisztelet a Koháry-utcai templomból. Igét hirdeti Szent-Iványi Sándor vezető lelkész.
10.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent István-bazilikából. A szentbeszédet dr Albert István piarista főiskolai tanár mondja.
11.15 Evangélikus istentisztelet a Bécsi-kapu-terti templomból. Igét hirdeti Kardos Gyula dunáninneni püspök.
12.15 Levente műsor.
12.55 Magyar munka Európáért. — Dr Tórs Tibor előadása.
13.10 Beszékart-zenekar.
14.00 Operarészletek.

15.00 A földművelésügyi miniszterium rádióelőadásorozata.
15.45 Pertis Pali cigányzenekara
16.00 Az Országos Közegészségügyi Intézet közleménye.
16.40 A dohány. Dr Moravék Endre előadása.
17.20 Hangképek a Fényes Cirkusz szeptemberi műsorából.
17.45 Harsányi Zsolt előbeszédese.
18.05 Zathureczky Ede hegedűl.
18.30 Hangképek a vasárnapi sportjéről.
18.50 Liszt: II. magyar rapszódia.
19.20 Honvédeink nótát kérnek.
20.25 Halló! Itt rádió Budapest!
22.20 A Magyar Revü Táncczenekara.
23.25 Könnyű zene.

Budapest II.

11.15 Lakatos Tóni és Tibor cigányzenekara.
12.20 Beszékart-zenekar
13.05 Táncczene.
18.45 Rádiózenekar.
20.09 Hírek.
20.20 Puccini: Boémélet. Dalma.

Férfiruhákat használtakat, legjobban áron vehet, eladhat **MOLNÁR** használatra üzletében Bémer-tér 1. (udvarban.) Hírásra hához jövőt.

HÉTFŐ, Szeptember 7.

Budapest I.

6.40 Ébresztő. Torna, Reggeli zene. Hírek. Közlemények.
10.15 Szórakoztató zene.
11.20 Hangszerszólók.
11.40 A rizstermelés hazánkban. Buchmann Károly előadása.
12.10 Országos Postaszeneakar.
12.20 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt batjársi rádiószolgálat.
12.30 Farkas Józsa cigányzenekara.
16.15 Petőfi Sándor honvétkapitányának Arany János köznevezetű. Dienes Andor csendőrszázados előadása.

17.15 A zenei gimnázium a megvalósulás útján. — Konrad Ferenc előadása.
17.35 Beszékart-zenekar.
18.50 Közvetítés Jászómdszentől.
19.20 Pertis Jenő cigányzenekara
20.00 Ráth-Végh István csövegése
20.30 Bécsi álom anno 1912
22.10 Üzen az otthon.
23.25 Táncczene.

Budapest II.

19.09 Ifj. Banda Ede gondokozik.
20.09 Hírek.
21.40 Veress Károly cigányzenekara
2.10 Szórakoztató zenkari művek.